

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Folkets stämmor från de nordligaste lappmarkerna ner till Skånes befält samlas

I sitt under byggnad varande tidningskontor vid Norra Bantorget i Stockholm, som lovar att bli något alldeles nytt i sitt slag, skapar Morgonbris, kvinnornas egen tidning, en central för hela den socialdemokratiska pressen. Det omfattande inredningsarbetet torde bli klart under loppet av augusti

Hemmens kvinnor — spegla er själva i edra medsysters bittra självbiografier!

morgonbris

JULI 1932
pris 25 öre

Juli 1932

innehåller:

ANDERS ÖRNE: Kvinnlig front mot gårdsgårdspolitiken.

THORSTEN ODHE: Var äro kvinnorna i K. F.?

P. NILSSON-TANNÉR: Blomsterhustru.

HEMMENS KVINNOR — SPEGLA ER SJÄLVA I EDRA
MEDSYSTARS SJÄLVBIOGRAFIER.

PRESSENS KOMMENTARER TILL MORGONBRIS' ENQUÊTE.

MAJ HIRDMAN: En hälsning till Almö—Lindö.

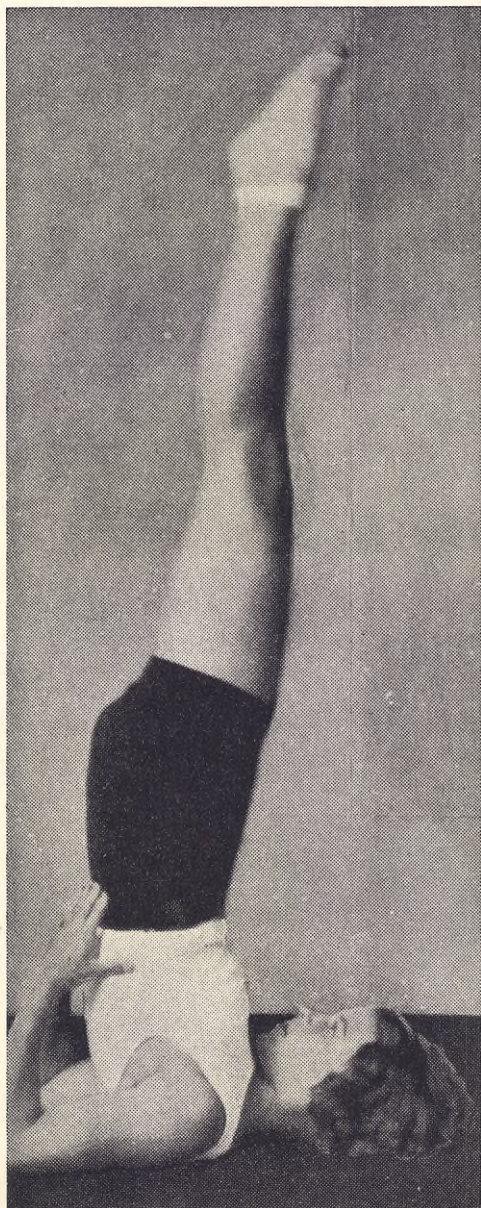
DISA WÄSTBERG: Rundintervju med industriarbetarhustrurna
i Medelpad.

ALIDA RUUTH: Norrlands jordbrukarkvinnor.

HELMER GRUNDSTRÖM: Tappra kvinnor.

SVEN MARKELIUS: Trivsamt familjebostad i 1 rum och kök.

ALLT INTRESSANTARE KAPITEL I FOLJETONGEN KLYFTAN.

Hälsa och skönhet åt de arbetande kvinnorna är

syftet med Morgonbris' Kineta-
kurs, som inledes i detta num-
mer. I föregående års arbets-
program uttalade kvinnoför-
bundets ledning sin önskan
just om ökade möjligheter till
fysisk träning för arbetande
kvinnor. Morgonbris är nu i
tillfälle att realisera detta öns-
kemål på ett sätt som över-
träffar alla förväntningar.

Genom överenskommelse med
Kinetainstitutet kan Morgon-
bris förmedla en av deras
enastående korrespondens-
kurser i motionsgymnastik och
rörelseteknik. Som denna un-
dervisning är fullt individuell
och hänsyn kan tagas till varje
elevs naturliga läggning, be-
gåvning, förkunskaper och
disponibla tid ställer den sig
givetvis annars ganska dyrbar
men genom Morgonbris får
ni den **gratis**. Gammal eller
ung spelar ej någon roll. Alla
måste redan i dag **bli elever
av Morgonbris' Kineta-
kurs**. Låt se vem som vin-
ner de vackraste resultaten!

N:r 7 + Årgång 28

morgonbris

utkommer den 1:sta i varje månad.

■
UTGIVARE:

Sveriges
socialdemokratiska kvinnoförbund.

■
REDAKTÖR: Kaj Andersson.

■
REDAKTION och EXPEDITION:
Upplandsgat. 1, 3 tr., STOCKHOLM
Tel. 188 86. + POSTGIRO N:r 50196.

■
PRENUMERATIONSPRIS: Helt år kr.
3: —; lösnr 25 öre. Prenume-
ration kan även ske på posten.

■
ANNONSPRIS:

Före och i text 50 öre per mm.
Efter text 40 " " "

Sista sidan:

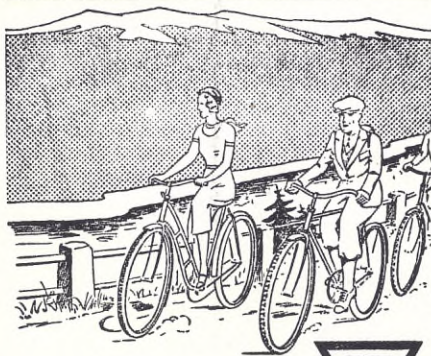
1/1 sida kr. 450: —.

1/2 sida kr. 225: —.

Innersida kr. 390: —.

**man får mera
för pengarna i
kooperativa butiker**

Den säkraste utrustningen

för turistfärden erbjuder Trelleborgs T-nabb-ring — lättgående, slitstark och till följd av kontrollerade omkretsmått lätt att montera — i förening med slang **Trelleborg Special**, som äger marknadens förnämsta ventilfällning.

TRELLEBORGS T-NABB RING och SLANG

erhållas hos cykelhandlare.

Vem är den vise, som kan svara

Den nya, rikt illustrerade, tredje upplagan av Nordisk Familjebok, av vars 20 band 14 redan föreliggas. Förmånl. betalningsvillkor.

HERMES KAFFE

71 BIRGER-JARLSCATAN 71
Tel. N. 11674, N. 6546, 9679
BONDECATAN 52. Tel. S. 15326
LILJEHOLMSVÄGEN 4. Tel. Liljeh. 45 och 2
ROSTOCK ROSLAGS-NÄSBY 445

Med detta nummer medföljer 2 bilagor, Spektrumromaners cirkulär och Kinetakurser

Broschyren

Maria Svenssons samhälle

har rönt en oerhörd efterfrågan

Andra upplagan är redan under tryckning

Svenska

strumpor i ylle och silke med ovanstående märke uppskattas av varje dam för sin elegans och stil. Begär även Ni **Westerholms-strumpan.**

AKTIEBOLAGET NORRKÖPINGS TRICOTFABRIK

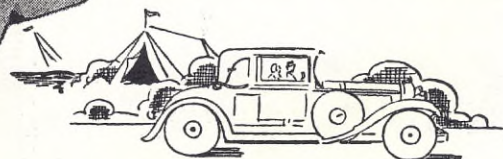
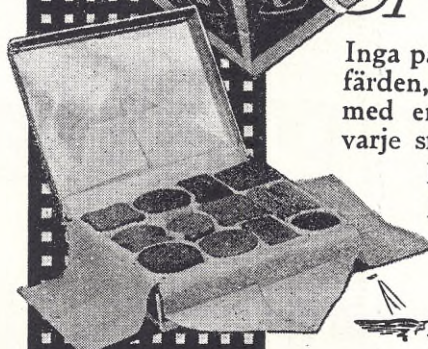
Vi har alltid
med oss

CAMPING

Inga papperspåsar med kakor mer på utfärden, då Ni i Camping har en kartong med en mängd olika kex, lämpade för varje smakriktning.

Ett helt litet konditori i en ask!
Pris kr. 2.90 pr ask om c:a 1 kg.

GÖTEBORGS KEXFABRIK

Anders Örne:

Kvinnlig front mot gårdsgårdspolitiken

Under den period, då kvinnornas medborgarrätt ännu icke var erkänd, men kampen för den stora reformen närmade sig det avgörande stadiet, fördes i vårt land en mycket livlig diskussion om den kvinnliga rösträttens kommande verkningar. De mest ljusa förhoppningar om en fullständig nydaning av hela vårt politiska väsende genom kvinnornas inflytande kom till uttryck från anhängarna, och från motståndarna förutsades de mest förfärliga verkningar. På samma sätt fördes också denna diskussion i alla länder, där frågan om kvinnornas framsläppande till valurnorna var aktuell. Överallt gjorde man sig skyldig till våldsamma överdrifter både från anhängare och motståndare. När vi nu se tillbaka därpå samt söka bilda oss en uppfattning om, hur den politiska utvecklingen i verkligheten gestaltat sig efter kvinnorrättens genomförande, tvingas vi nog att erkänna, att varken förhoppningar eller farhågor gått i uppfyllelse i någon större utsträckning. Vissa speciella kvinnointressen inom lagstiftningen ha kanske blivit något bättre bevakade, sedan rösträtten infördes, men i övrigt torde böra sättas under tvivel, om överhuvud taget kvinnornas insläppande i den politiska verksamheten utövat något som helst inflytande vare sig i skadlig eller nyttig riktning, om man nämligen ser endast till den politiska verksamhetens former och resultat. Att medborgarrätten har inverkat på kvinnornas ställning i samhället och psykologiskt betytt oerhört mycket, lika väl som för övriga utestängda grupper, som släppts fram, är alldeles självklart, men jag skall ej här närmare ingå på den saken.

Frågar man sig nu, vari den av många den kvinnliga rösträttens anhängare siade radikala omläggningen av staternas politik genom kvinnornas inflytande ej kommit till stånd, så synes mig svaret vara ganska givet. Den skötsel av ett samhälles gemensamma angelägenheter, som brukar sammanfattas under benämningen politik, sönderfaller i en mängd olika verksamheter, som fått sin särart under nödvändighetens tryck och vars innehåll helt och hållet förestavas av förhållanden, över vilka vi människor ha ett mycket litet inflytande — i vissa fall ej större än vi ha på väderleken i landet. De flesta frågor i en stat och ännu mer i en kommunalförsamling äro av den natur, att det betyder föga, vilken politisk åskådning, vilken klass eller vilket kön, som utövar inflytandet. Dessa frågor kunna lösas endast på två sätt — bra eller dåligt. Till denna grupp av frågor höra nästan alla tekniska, organisatoriska och ekonomiska problem. Lagstiftnings- och särskilt förvaltningsfrågor bilda ett annat frågekomplex, där åskådning och intressen ha ett större utrymme. Till slut komma de sociala problemen, särskilt det slag bland dem, som höra samman med fördelningen av produktionsresultaten och där kampen mellan olika samhällslagers intressen dominerar.

De problemställningar varmed det arbetas inom politiken, äro i hög grad konstanta. Det är ej lätt att rubba de traditionella stridslinjerna. De nya människor, som träda in i den politiska verksamheten ha ej mycket att välja på. Hjulsparren inom den politiska verksamheten äro djupa. De nytillkommande ha bara att passa in sig och skjuta på åt håll, som voro bestämda, innan vi föddes, och i vissa fall, innan vår tideräkning började. Detta förklarar utan vidare, att den kvinnliga rösträtten ej avsatt några revolutionerande nyheter och säkerligen ej kommer att göra det. Trots allt snabb mellan män och kvinnor ha de dock i det stora hela taget lika och gemensamma intressen inom varje särskilt skikt inom det samhälleliga livet. Ju mer allmänmänsklig inställningen blir inom det område, där man har valt sin allmänna

position, desto större blir inflytandet och desto större gagnet för det hela. Med det sagda vill jag bara understryka, att det ännu då och då förekommande talet om en speciell kvinnopolitik intet annat är än fantasier. Det gäller för kvinnorna att ordna in sig i den politiska ramen. Därmed vill jag dock icke säga, att de icke i detaljerna skulle göra sitt särskilda inflytande rådande och ej heller, att det ej finns en rad frågor, som mer än andra kunna intressera dem. Tvärtom finnes mycket inom den politiska verksamheten, som exempelvis för husmödrarna har lika stort intresse, som en omläggning av järnvägsdriften har för järnvägsmän.

Då jag lovade att vid detta tillfälle yttra några ord om husmödrarna och dagspolitiken, var det närmast i anledning av en rad händelser och problem, som förts upp vid årets riksdag — en samling problem, som särskilt bör kunna fånga husmödrarnas intresse. Detta kan emellertid icke ske utan att söka klargöra det allmänna sammanhang, vari dessa frågor äro insatta. Under de senaste fyra åren, åtminstone sedan 1929, ha vi ideligen här i Sverige hört talas om en jordbrukskris, och det är väl för de närvarande bekant, att den svenska s. k. jordbrukskrisen endast utgör en utlöpare till en företeelse, som sträcker sig över hela jordklotet. När man här i Sverige först började driva propaganda på basis av jordbrukskrisen, var här ej någon kris. Vissa svårigheter hade uppkommit för jordbrukarna därigenom, att jordbrukets prisnivå var lägre än den industriella prisnivån och jordbrukarna ej kunde komma i åtnjutande av samma levnadsstandard som övriga samhällsgrupper. Men det var ännu ingen kris. Ännu 1929 stod priset på åtskilliga jordbruksprodukter så pass fördelaktigt, att året kunde betraktas såsom ett gott år för jordbrukarna, sett mot förhållandena inom samma produktionsgren inom andra länder i världen. Redan 1930 blevo emellertid jordbrukarnas förhållanden föremål för riksdagens behandling i mycket utsträckt grad. Man kan säga, att jordbruksfrågorna då fördes upp i centrum av den aktuella politiken. Sedan dess har emellertid åtskilligt inträffat.

1929 började en våldsam kris att framträda inom industri, handel och finansväsende inom U. S. A. Den följde omedelbart ovanpå ett politiskt och finansiellt rus i Förenta Staterna. Man hade ju där som alla känna till, gjort mycket stora framsteg ifråga om produktionen. Arbetslöserna hade stegrats i hög grad inom vissa branscher åtminstone, och man gick fram för programmet att göra den stora massan i U. S. A. till lyckans gullgossar ifråga om bilar, högtalare o. d. När Hoover blev vald till president på fyra år, så skedde det på ett program, som skulle göra U. S. A. till ett alldeles exklusivt land ifråga om rikedom och välbästand i huvudsak genom två medel: genom avbetalningshandel och genom uppresande av höga tullmurar mot andra länder. Det uppstod i följd av detta politiska program en våldsam spekulationsfeber i U. S. A. Man betalade upp till 23 % ränta på pengar, som användes att finansiera aktiespekulation.

Sedan man sålt för 20 miljarder på avbetalningskontrakt till allmänheten blev det plötsligt stopp. Arbetarna kommo på bar backe och jordbrukarna flyttade in till städerna. Gårdarna lämnades herrelösa. Då givetvis de 6 milj. arbetslösa ej kunde betala, vad de voro skyldiga på sina avbetalningskontrakt, men bankerna belånat dessa kontrakt åt försäljarna och industriidkarna, så var det givet att bankerna fingo stora betalningssvårigheter, och då allmänheten tog ut sina medel ur bankerna, stupade flera hundra av dessa. Lågkonjunkturen spred sig så småningom, och rätt snart

började den anta formen av en finans- och förtroendekris, som nu nått en sådan styrka, att dess like ej kunnat konstateras på ett århundrade, med undantag av den som världskriget förorsakade. Då var ju emellertid ej fråga om en förtroendekris. Staterna lånade då upp pengar för att förstöra framtidsmöjligheterna för varandra.

Det som nu kännetecknar läget är först och främst utomordentligt låga priser på jordbruksprodukter. Dessa äro i flera fall lägre än 1913. Smöret noteras t. ex. nu till kr. 1:48 pr kg., vilket är oerhört lågt, om man tänker på, att det går åt 25 liter mjölk till 1 kg. smör. Vidare är kännetecknet på läget en enorm arbetslöshet inom industri, handel och sjöfart. Minst 20, kanske 25 milj. gå för närvarande arbetslösa i de västeuropeiska civiliserade staterna, vartill då räknas Europa med undantag av Ryssland, U. S. A., Kanada, delar av Sydamerika samt Australien. Starkt framträdande drag hos krisen utgöras av stora affärskrascher, väldig nedgång i jordens och kapitalets saluvärde och i flertalet av världens stater ett rubbat penningväsende. Som exempel kan nämnas, att en stor del av Sveriges skogar äro belånade till ett värde av 50 kr. pr tunnland. Detta ansågs för ett lågt värde; under kriget var det oerhört lågt. Nu har jag varit med om att utbjuda utmärkt skog i Mellansverige och försökt få den såld till ett pris, som skulle innebära 20 kr. pr tunnland, men ingen vill köpa för detta pris. Beträffande aktier kan man se, att värdena överhuvud taget gått ned på det mest enorma sätt. Grängesbergsaktierna t. ex., som på sin tid köptes för 900 kr., äro nu nere i 60—70 kr. Det har nu förekommit många försök att reda upp orsakerna till de senaste årens utveckling, och det finns naturligtvis vitt skilda åsikter om, var dessa äro att söka. Somliga äro benägna att koncentrera det hela till en enda orsak, ur vilken alla verkningar framkomma. Andra vilja se flera anledningar till att vi nu kommit i detta läge. För min del tror jag ej, att endast ett enda förhållande kan förklara läget just nu. Professor Cassel anför, att det hela är att föra tillbaka till en stegring av guldets värde, som ju automatiskt måste medföra sänkning av alla varupriser. Nu har guldets visat en stark benägenhet att gå över till U. S. A. och även till Frankrike, under det att det övergett England och en rad andra länder. U. S. A. hade ett slag över 60 % av allt guld i världen. Sedermera började Frankrike att konkurrera och kom även upp till en mycket avsevärd guldbehållning. Det är nu alldeles klart, att när guldets ej är ute i marknaden, så betyder detta, att det blir ont efter varan, vilken följaktligen kommer att stiga i värde, och varupriserna samtidigt att sjunka. Man får ej begå misstaget att tro, att guldets har kommit till U. S. A. och Frankrike på grund av ett genom tillgångsminskning direkt behov eller att det gått av sig själv dit, utan guldets såsom det verkliga internationella betalningsmedlet följer marknaden allmänna lopp. Det beror på, hur staterna sköta sin allmänna ekonomiska politik, vart guldets kommer att gå. U. S. A. har avspärrat sig mot den övriga världen med allt våldsammare tullmurar. Samtidigt måste oerhörda summor betalas från Europa i skadestånd och i räntor på lån efter kriget. Slutligen ha de sina bilar, maskiner, bensin och annat dylikt. Europa köper dessa varor från U. S. A., vilket ju innebär en nödvändighet att betala till U. S. A. Vi hade då kunnat betala med varor, d. v. s. med resultatet av det europeiska arbetet — under förutsättning att Amerika velat ta emot dem, vilket man emellertid vägrat. Sålunda fanns ej annan möjlighet än att skicka guld, på vilket ej var tull. Sådan är orsaken till att guldets givit sig iväg över Atlanten. Det är ju så, att när det uppstår sådana rubbningar i betalningsförhållandena, så visa sedlarna tendens att sjunka respektive att stiga, och för att då hålla dem vid guldvärdet, så nödgas man tillgripa sändningar av guld. I detta fall har England med oerhörd energi strävat att fullgöra sina betalningar till U. S. A. Frankrike har haft att få väldiga

summor i krigsskadestånd och icke velat ta dem i varor. Tyskland har lånat guld och betalat med.

Det är krigsskadestånden och strypningen av handelsfriheten, som betingat guldets rörelse, och guldets rörelse har lett till denna anhopning av guld, som i sin tur i hög grad höjt guldvärdet och sänkt varupriserna. Det ligger sålunda gamla synder bakom det hela, orsakerna gå tillbaka till världskriget och den fred, som slöts därefter. Men det är framförallt den växande nationalismen i världen, som i förening med bristande ekonomisk insikt och benägenheten att demagogiskt utnyttja den nationalistiska stämningen partipolitiskt, som skapat det nuvarande tillståndet. Nationalismen har oavlatligt stegrats under de senaste fem åren. 1924—1927 synas ha utmärkts av en viss avspänning. Den ekonomiska världskonferensen 1927 i Genève hölls under stora förhoppningar att ge den nationalistiska ekonomiska politiken ett verkligt dräpdrag. I stället följde omedelbart efter konferensen det ena bakslaget efter det andra, och det värsta var tullförhöjningen i U. S. A. Nationalismen förnekar, att folkens beroende av varandra ligger i sakens egen natur. Den vill göra staterna oberoende — självhushållande eller vad det nu kan kallas. Vissa erfarenheter inom de stater, där den härskar, ligga naturligtvis bakom tanken på självhushåll. Idén är anpassad för krigstillstånd mellan staterna och kan ej ha betydelse annat än vid en ny sammandrabbning mellan staterna.

Även en annan sak är anledning till det dåliga ekonomiska läget, nämligen det statliga plåstrande med näringslivet, som pågått under de senaste åren. Ofta har man härvid tillgripit demagogi, skaffat sig makt och inflytande i det offentliga livet genom att vädja till valmännens okunnighet och fördomar. När nedgången av jordbruksprodukternas pris började, var det först de mest primära alstren, som kommo ifråga såsom spannmål, bomull, råvara till oljor o. d. De övriga varor, som frambringas med hjälp av spannmålen (fläsk och kött) följde efter först sedan priset på spannmålen sjunkit synnerligen djupt. Spannmålsprisets sjunkande berodde på många omständigheter men mest på den oerhörda ökningen av vetearealen, som ägt rum i U. S. A., Kanada, Argentina, Australien och annorstädes, samt i nedgång på efterfrågan av vete, i vilket sistnämnda förhållande "den slanka linjen" torde ha en viss inverkan. Vete förbrukningen har sålunda gått ned och vetearealen har ökat. Man har också börjat använda bättre vete-sorter. Vad var då att göra? Den absolut enda utvägen hade varit att lägga igen den sämsta vetearealen, d. v. s. inskränka odlingen. I U. S. A. inskränktes emellertid ej odlingen, utan i stället beviljades oerhört stora statsbidrag för att höja spannmålsproduktionen, vilket ju var det bästa tänkbara sätt att framkalla katastrof. Massan av vete växte, lagerhusen fylldes därav, och följden blev naturligtvis, att priset sjönk. Alla vägrade att köpa, och odlarna lågo där med sin belånade spannmål. På samma sätt var det med bomullen. Det inköptes väldiga mängder och lagrades. Konstsilke började emellertid konkurrera ut bomullen, samtidigt som antalet meter tyg i damdräkterna minskades. Alltså borde odlingen ha inskränkts i stället för ökats. Med sockret gick det som med spannmålen, och enda botemedlet vore här en ökning av konsumtionen, speciellt i Ryssland. Som exempel kan nämnas, att i vårt land förbrukas årligen cirka 40 kg. pr år och individ, medan i Ryssland konsumtionen endast är 4—5 kg. Även beträffande kaffet är efterfrågan för liten. Den brasilianska staten Sao Paulo tog upp oerhörda lån för kaffeprisets stödjande. Man har lyckats hålla priset uppe, men odlingen har också ökat enormt. Man har alltså ökat tillgången på varan genom statliga åtgärder, och resultatet är nu, att man sänker massor av varan i havet eller bränner upp den, och det sägs, att det lär osa bränt kaffe över hela Brasilien. Sådana kvacksalvaråtgärder ha i högsta grad bidragit till den priskatastrof, som inträffat på jordbrukets område. Här i Sverige började en mycket stark stämning för isolering

(Forts. sid. 17.)

TÄNK PÅ DE ANHÖRIGA
FÖRSÄKRA ERT LIV I **FOLKET**

Linoleumfernissan
N:o **500**
är bäst!
A.-B. NORDSTRÖM & SJÖGREN - MALMÖ

Var äro kvinnorna i K. F.?

Kooperatörerna ha kongressat — även de kvinnliga gillena. Kooperativa förbundet skiljer annars inte — åtminstone inte i sin statistik — på kön. Men så snart man ser till ledningen av den svenska kooperationen häpnar man över den ensidiga representationen. De som handha familjernas varuinköp saknas nästan alldeles, om inte alldeles. Husmödrarna som genom ihärdigt gynnande av de kooperativa affärerna förvärva åt familjerna andelar i dessa, utgöra ett försvinnande fåtal bland andelsägarna. Husfadern, som kanske aldrig med sin fot varit inom »Konsum», anser sig som självskriven ägare av den andel, som blivit resultatet av hustruns dagliga samverkan med kooperationen. Han ensam företräder familjen i föreningens rådslag. Vad är förklaringen till detta? Brister det i upplysningen om kooperationen bland kvinnorna eller brister det i demokrati inom den kooperativa rörelsen? Vi ha låtit frågan gå vidare till redaktör Thorsten Odhe, som välvilligt lämnat följande intressanta svar. Vi upplåta gärna Morgonbris' spalter för en fortsatt diskussion om de svenska husmödrarna och kooperationen.

När den svenska konsumentkooperationen för några veckor sedan samlades till sin sedvanliga årskongress — den trettio-tredje — väckte förhandlingarna och de vid dessa framlagda resultaten av rörelsens verksamhet mer än vanlig uppmärksamhet hos den stora tidningsläsande allmänheten. Här fanns en stor och imponerande gren av ekonomisk verksamhet, som mitt i den utomordentliga kris, varunder hela världen och även vårt eget land lider, förmådde uppvisa ökat tempo i sin utbredning och ytterligare stärkt finansiell soliditet. "Kooperationen går framåt i både goda och dåliga tider" var i särskilt hög grad 1932 års kongressparoll, och det bekräftades av skilda röster vid kongressen, både inom och utom kooperationen, att den kooperativa rörelsen är förankrad i starka intressen hos de breda konsumentlagren samt att principerna för rörelsen äro sunda och riktiga och ägnade att stå sig i det ekonomiska livets såväl uppgångs- som nedgångstider.

Det var, kvantitativt sett, mycket imponerande siffror, som framvisades inför de församlade 622 ombuden från olika delar av landet: en totalanslutning av 481.000 familjer, varav 30.000 tillkommit under det senaste året, totala inköp av förnödenhetsvaror genom föreningarna till dessa familjer, vilka torde representera närmare en tredjedel av hela Sverges befolkning, uppgående till 348 miljoner kronor, varav för 148 miljoner kronor inköpts genom konsumtionsföreningarnas centralorganisation, Kooperativa förbundet. Därtill kan läggas, att föreningarna och förbundet sammanlagt framvisade ett eget kapital, inklusive årets överskott, på nästan 140 miljoner kronor. Ett för blott något årtionde sedan nästan otänkbart belopp, som droppe för droppe

samlats av de många tusentalen svenska hushåll och successivt nedlagts i butiker, maskiner och fabriker i rörelsens vitt utgrenade verksamhetsnät och tack vare vilket kooperationen är i stånd att åtnjuta full frihet och oberoende av alla utomstående krafter i det finansiella livet, vilkas på högsta möjliga vinst inställda verksamhet visat sig i stånd att framkalla katastrofer och olyckor med följder, som gått ut över hela nationer och folkhushåll, icke minst vårt eget land.

Varför just år 1931 visat en så utomordentlig framgång för den konsumentkooperativa rörelsen, beror på omständigheter, vilka ligga i dess egen natur. "Framgång" för den kooperativa verksamheten betyder nämligen något helt annat än "framgång" för ett privat företag eller för en privat verksamhetsgren. Det betyder helt enkelt, att behovet av en billig inköpskälla och av noggrannare överblick över hemmets ekonomi gjort sig starkare kännbart än förut, och det är mycket lätt förklarligt, att detta skall vara fallet särskilt under tider av dåliga konjunkurer, då arbetslösheten florerar och familjernas inkomster på alla håll beskåras. Detta var också vad särskilt Kooperativa förbundets direktör, hr Albin Johansson, i sitt anförande om "Kooperationen och krisen" på den kooperativa kongressen erinrade om. Den kooperativa rörelsen bygger genom sin dagliga gärning själv upp en mera rationell ekonomisk ordning, ett effektivt system, som eliminerar den skadliga spekulativen och verkar för en sundare ekonomi. Genom sin rationella ordning av produktionen och förmedlingen av varor och förnödenheter till hemmen samt genom sin oblidkeliga kamp mot monopolistiska trustar och karteller har den förmått göra varorna billigare, och det är,

EN SOMMARBUKETT från äng och trädgård just nu: gula och röda vallmo, ljusblå akvilejor, vita prästkragar och djuplå violer. Glaset en ny modell av konstnär Edv. Hald.

BLOMSTERHUSTRU.

På vårt bord
fanns det alltid blommor.
Blodröda nejlikor
från trädgården,
blåklint från rågen,
och linnéor,
som du plockade
med din vita hand.

Jag älskar dig
mest av allt för detta;
Vårt lilla hem
blev färg och lycka
och omtanke
och ro.
Men jag älskar detta
också för något annat:
*Min grav blir icke så kal
som mångens,
dit ingen blomma
från bygden
någonsin förirrar sig.*

P. NILSSON-TANNER

såsom redan nämnts, naturligt, att behovet av billigare varor skall göra sig särskilt påmint under tider av oregelbundna och minskade inkomster.

Den kooperativa rörelsen har vidare, så att säga, stärkt själva den ekonomiska ryggraden hos familjerna, främst genom sitt fasthållande vid kontanthandelsprincipen och sin kamp mot alla de ovanor i familjeekonomin, som kunna släpas med så länge tiderna äro skapligt goda men göra sina verkningar på ett ödesdigert sätt märkbara, när den ekonomiska krisen bryter in. Det är ju särskilt avbetalningshandeln — vilken till och med speciella organisationer på sista tiden tagit hand om i syfte att "organisera skuldsättningen" bland arbetarna och de mindre bemedlade — som ställt till så mycket ekonomiska olyckor bland familjerna och som Kooperationen därför på senare tider tagit till sin uppgift att sprida upplysning om. Om konsumenterna leva upp hela sin inkomst under relativt gynnsamma tider och dessutom pantförskriva en större eller mindre del av morgondagens osäkra inkomster för avbetalningsvaror, blir ju resultatet det, att de i dåliga tider måste inskränka på sin konsumtion till och med mera än vad de dåliga tiderna i sig själva kräva. Umbärandena bli på detta sätt fördubblade för dem, som fastnat i avbetalningshandelns garn. De kooperativt organiserade familjerna, som grundat sin hushållning på kontanthandeln, ha stått bättre rustade än många andra att möta krisens verkningar och ha säkerligen verkat som manande exempel för dem, vilka genom lättsinne eller okunnighet om konsumtionskreditens och avbetalningshandelns följder råkat särskilt illa ut, sedan den allmänna krisen brutit in. Också därigenom har anslutningen till Kooperationen säkerligen ökat under det förflutna året.

När man närmare granskar anledningarna till den konsumentkooperativa rörelsens frammarsch just under de senaste åren, får man emellertid ej bortse från det mycket betydelsefulla arbete för anslutning till rörelsen, som utförts av dem, vilka mer än andra familjemedlemmar få känna det omedelbara trycket av kris och arbetslöshet, nämligen husmödrarna själva. Det finns så mycket mindre anledning att ställa detta arbete i skuggan, som husmödrarnas speciella, i anslutning till den kooperativa rörelsens arbetande organisation, Kooperativa kvinnogillesförbundet, hade samlats till sin tjugofemte kongress just i de dagar, som Kooperativa förbundet avhöll sin trettiofjärde. De framgångar, som den kooperativa rörelsen under särskilt det senaste årtiondet varit i stånd att inhösta och vilka — såsom ovan underströks — framför allt betyda vinster för hemmens ekonomi i form av billigare och bättre varor samt sundare grundvalar för hela levnadsföreningen, har den i hög grad att tacka de kooperativt intresserade kvinnornas verksamhet inom kvinnogillena för. Kvinnogillesrörelsen har varit en uppfostrande faktor av allra största betydelse för den på bred demokratisk bas arbetande ekonomiska rörelse, som Kooperationen utgör. Man må nämligen aldrig glömma, att Kooperationen förmått att bana sig väg endast i den mån dess revolutionerande ekonomiska principer förmått vinna verklig förståelse hos familjerna själva. Några få enkla men betydelsefulla ekonomiska sanningars oavlätliga inskränkning hos dem, som sköta familjernas inköp av varor, nämligen husmödrarna — detta har varit nyckeln till ej blott den kooperativa varuförmedlingens imponerande siffermässiga tillväxt utan också till möjligheterna att anknyta till Kooperationen stora, effektiva, prissänkande industriföretag, vilka hållit de monopolistiska utväxterna på vår tids ekonomiska organism i schack och därigenom gagnat hela vårt folkhushåll. I detta uppfostrings- och upplysningsarbete — om kontanthandelns betydelse, om det ofrånkomliga behovet av eget kapital för att trygga Kooperationens finansiella oavhängighet, om sambandet mellan återbäring och prispolitik, om trusters och kartellers betydelse för fördyringen av våra behovsvaror — har kvinnogillesrörelsen haft sin mycket ansevärd del under det kvartsekel, som gått, sedan pionjären Martin Sundell år 1906 tog initiativet till bildandet av det första kvinnogillet i Sverige.

Ser man på den svenska kooperativa kvinnogillesrörelsens yttre dimensioner endast och allenast, kan möjligen ett konstaterande som det ovanstående misstänkas för att innebära överdrifter av

det slag, som anses ursäktligt och förklarligt vid jubiléer. Från 1907 till 1931 har visserligen antalet kvinnogillen ökat från 66 med 1.602 medlemmar till 213 med 7.565 medlemmar, men — säger kanske mången — vad betyda dessa 7.565 husmödrar i jämförelse med de 481.000 hushåll, som inalles äro anslutna till konsumtionsföreningarna i landet! Känner man emellertid något närmare till kvinnogillesrörelsens uppkomst och arbetsformer, förstår man lättare, huru denna i avseende på numerären blygsamma rörelse dock kan ha utträttat ett mycket betydelsefullt arbete. Kvinnogillesrörelsen har nämligen aldrig velat betrakta sig som någon massrörelse utan som en aktiv elitkår med först och främst det kravet på sina medlemmar, att de skola göra allvarliga ansträngningar att själva förvärva sig gedigna och djupgående insikter i Kooperationens väsen och principer och sedan oavlätligt arbeta för att meddela dessa insikter åt andra husmödrar, vilkas intresse eller krafter ej räcka till för denna uppgift. På så sätt ha kvinnogillesrörelsens medlemmar blivit en kår av — vad som kräves i varje aktivt inställd folkrörelse — nitiska och i anden brinnande missionärer och proselytmakare för de kooperativa idéerna och av ivrare för sin egen samhällliga och ekonomiska fostran.

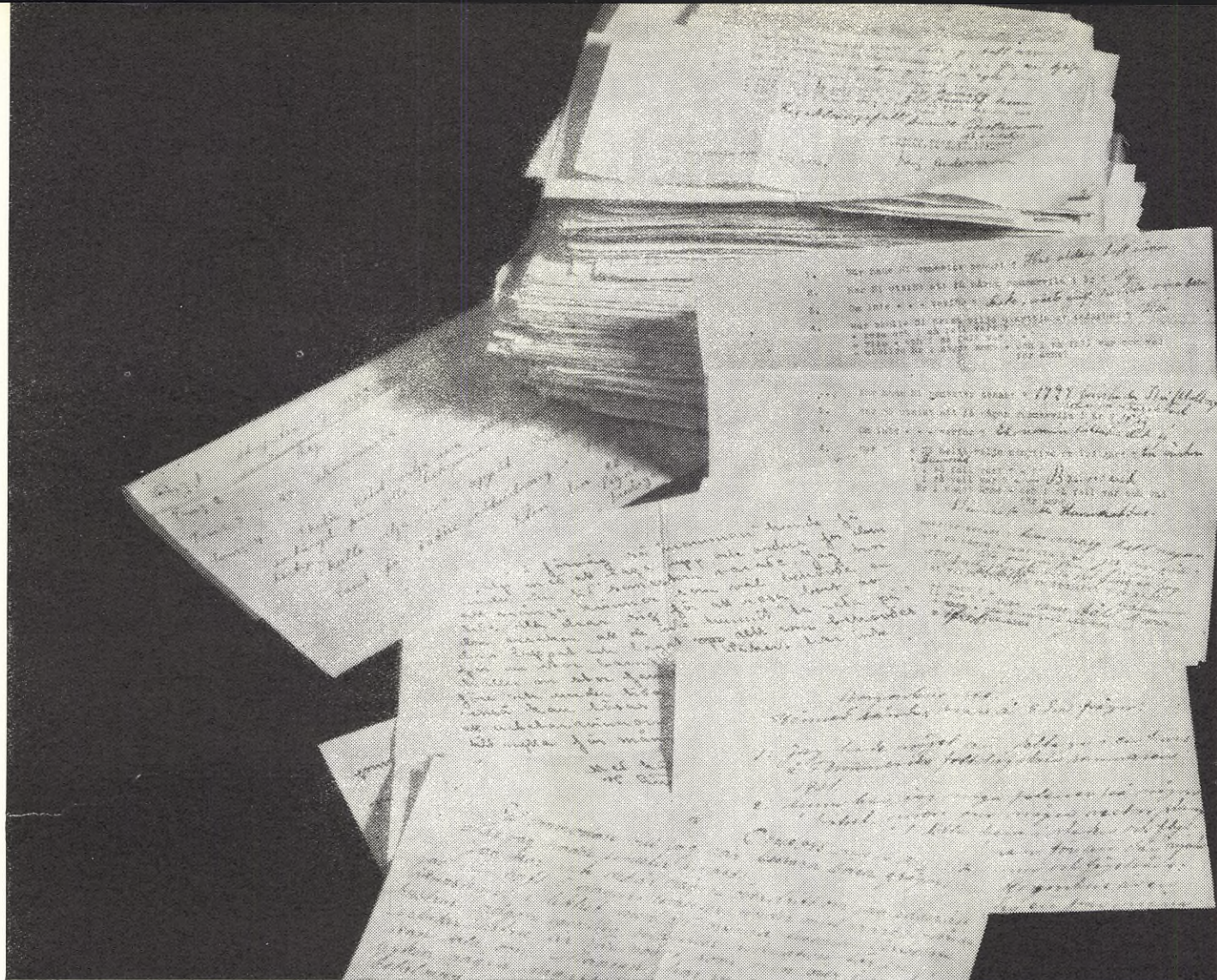
Utom ett rent praktiskt arbete ha gillena utfört ett mångsidigt upplysnings- och uppfostringsarbete.

Det finns naturligtvis många andra vägar, på vilka kvinnorna och då särskilt husmödrarna kunna i högre grad än hittills direkt taga del i det kooperativa arbetet. De kunna exempelvis, såsom i Finland, stå såsom andelsägare i de kooperativa föreningarna och vid sidan av husfadern företräda familjen i föreningens rådslag. Det är hittills i påfallande ringa grad som husmödrarna i Sverige valt denna form att deltaga i det kooperativa arbetet; till den ojämförligt största delen torde husmödrarna som andelsägare rymmas inom de 10,3 procenten "utan angivet yrke och övriga". Å andra sidan har man otvetydiga bevis på att kvinnorna trots detta under de senaste årtiondena i alltmera ökad utsträckning bibragts intresse och förståelse för den kooperativa rörelsen och aktivt deltagit i föreningarnas verksamhet, vilken ju ej blott äger rum på årsmötens omröstningar utan också inom medlemsråden, de kooperativa grupperna, klubbarna och andra organisationer för det inre arbetet. De, som härvidlag brutit isen och förmått draga andra med sig, ha varit medlemmarna i de kooperativa kvinnogillena.

Man må hoppas, att det nu tilländalupna kvinnogillesjubiléet må bli ett nytt, ännu mäktigare genombrott för den kooperativa kvinnogillesrörelsen och för husmödrarnas aktiva deltagande i det kooperativa arbetet via vidgade kooperativa och ekonomiska insikter och ökat intresse för upplysnings- och uppfostringsarbetet. Även om en stor del av husmödrarna inom de 481.000 familjer av alla klasser och kategorier, vilka äro anslutna till de kooperativa föreningarna, äro alltför upptagna av förvärvsarbete och Martabekymmer för att ha någon mera avsevärd tid över för detta personliga utbildningsarbete — förhållanden, vilka man får hoppas komma att förändras med tiden i den mån kvinnornas börda lättas och vårt folk i övrigt kan kämpa sig fram mot ljusare ekonomiska vardagsvillkor — finnas dock säkerligen tiotusentals och åter tiotusentals kvinnor inom den kooperativa rörelsen, vilka äro att mera omedelbart påräkna för den rörelsen i dess helhet så betydelsefulla kvinnogillesverksamheten.

Det gäller bara för dem att komma i kontakt med denna rörelse och dess strävanden, och de skola snart finna, att dessa ej blott gagna Kooperationen utan också kvinnorna själva, hemmet och samhället. Ty ett är säkert: genom kvinnogillesrörelsen ha kvinnorna blivit intresserade av samhällliga och ekonomiska frågor i allmänhet, fått större insikter i det sociala och ekonomiska sammanhanget och — ej det minst viktiga — större säkerhet i att på egen hand och med mera förutseende än förut handha ekonomiska ting. På så sätt har denna kvinnornas egen rörelse kraftigt medverkat till att förbättra hemmens ekonomi och därmed också till att lägga en säkrare grundval för samhällsekonomin. Detta är intet ringa resultat av en verksamhet som blott sträcker sig det obetydliga tidsmättet ett kvartsekel tillbaka i tiden.

Thorsten ODHE

De många hundra svaren på Morgonbris' rundfråga avslöja med all tänkbar realism en bitter verklighet, en social orättvisa.

Hemmets kvinnor — spegla Er själva i Edra medsystrars självbiografier!

Vi måste försöka skapa semester åt arbetarklassens husmödrar — hur vi än skola bära oss åt med den saken, utbrister signaturen Eol i tidningen Ny Tid, Göteborg, i sina kommentarer till Morgonbris' undersökning om husmödrarnas semestermöjligheter. Resultaten av denna ha väckt mycket stort uppseende över hela landet. Så gott som alla de socialdemokratiska tidningarna ha antingen återgivit Morgonbris' artikel in extenso eller också på basis av den gjort reportage och ledare.

"De inkomna svaren utgöra i sanning mänskliga dokument, skriver Lei i Arbetet, Malmö. De avslöja i sin enkelhet och knapphet en av de mörka skuggsidor i vårt samhällsliv, som det tjugonde århundradets kulturländer måste blygas för. Inför dessa vittnesbörd kväljes man i sanning av allt tal om de svenska arbetarhemmens höga levnadsstandard, som enligt borgerlig samhällssyn måste sänkas för att landet skall kunna rida ut den ekonomiska krisen. Här finns tydligen ingenting att sänka men mycket att höja.

Västmanlands Folkblad, Västerås: Kvinnorna ha i och genom sina organisationer sökt att lindra den arbetande kvinnans lott, att söka lyfta hennes intressesfär, icke på bekostnad av hemmets intressen utan i samklang med dessa. En av dessa åtgärder heter semestervistelse. Ordet klingar ovanligt nytt för mången husmor och säkert också för mången husfar. Men det är en idé, som förtjänar att uppmuntras. Jag förmodar att den i regel möter det största motståndet hos kvinnorna själva; de veta så innerligt väl, att de behöva några dagars lugn och ro, med sol, luft och grönska.

Men kan jag verkligen vara hemifrån, går det utan mig? "Det finns säkerligen — svarar Social-Demokraten — så många inom arbetarrörelsen, som äro så lyckligt lottade och väl lämpade, att de kunde offra några dagar för andra människor och på så sätt fylla luckorna i de husmoderövergivna hemmen under semesterdagarna. Soc.-D. har vid samtal med personer i fackföreningskretsar och arbetarrörelsen funnit stort intresse för saken, även om man inser vilken stor apparat som behöves. Fröken Elvira Vedberg i Tobaksmonopolet sticker inte under stol med sin entusiasm, då projektet skisseras för henne. Men även om det inte går att realisera en sådan hjälpkår, så undrar hon om inte frågan skulle kunna lösas om det finnes ett tryggt ställe, där mödrarna kunde lämna barnen under sin bortovaro. Ombudsman Bertil Eriksson i Handelsarbetarförbundet finner saken både intressant och utomordentligt behjärtansvärd. Ombudsman William Lundström i Stockholms Fackliga Centralorganisation säger att man måste önska all framgång åt en aktion, som syftar till att bereda litet vila åt alla fattiga husmödrar, som aldrig haft en aning om vad verklig semester vill säga. Kunde intresset för husmödrarnas semestervila bli större, så skulle frågan — därom är fru Anna Johansson-Visborg förvissad — för åtminstone Stockholms del i mycket stor utsträckning kunna lösas i samband med det redan befintliga semesterhemmet för arbeterskor. Brevskrivarskorna i Morgonbris ha uppmärksammat även av olika socialt intresserade, läkare och arkitekter, vilka här upptäckt nya sidor, nya synpunkter på sina respektive uppgifter.

Det har berättats oss att vid en sammankomst hos borgmästare Lindhagen av representanter för skilda verksamhetsområden utspann sig ett livligt meningsutbyte om kollektivhushållets berättigande. Under detta framhöll någon den husmödrarnas situation, som skildrats i svaren på Morgonbris' rundfråga — just detta att flertalet aldrig haft en dags sammanhängande vila och rekreation. Det var en omständighet man inte tänkt på. Meddelandet gav ett helt nytt perspektiv åt det omdiskuterade problemet. Man fick börja i en ny ända.

Brevsvaren i Morgonbris avslöja med all tänkbar realism en bitter verklighet, en social orättvisa av gripande slag, hävdar tidningen Skaraborgaren, Falköping, och frågar upprörd: Varför skola arbetarhustrurna vara så vanlottade? Är efter år i ständig verksamhet utan ens några dagars ordentlig vila, år efter år av ekonomiska svårigheter, alltid utestängda från möjligheten att utbilda medfödda anlag och talanger. Hur många är det som tänker på detta drama, på den resignation och de oändligt många brutna förhoppningar, som finnas därbakom?

Ställ dessa kvinnors öden i kontrast mot våra lyxkvinnors, de som fördriva sin tid på sällskapsresor, badorter, mannekånguppvisningar, restauranger och nattklubbar eller inom societetens exklusiva sällskapsliv. Skillnaden är förfärande, men den är faktisk. Det är onödigt att ställa frågan vem som betyder mest för samhället, den alltid strävande arbetarhustrun eller den parasiterande lyxkvinnan. Av många klassmötsättningar är denna inte den minsta. **Måtte bara arbetarhustrurna verkligen få upp ögonen för sin ställning och komma till insikt om att endast en ekonomisk demokrati och en samhällsordning byggd på socialismen kan utplåna orättvisorna mot dem.**

Social-Demokraten känner sig inför det faktum att det ständiga slitet och bekymren inte lyckats förkväva krafterna att vilja någonting, utan att dessa kvinnor trots allt önska förkovra sig, skaffa sig kunskaper, förvissad om en framtid i detta tecken: "Med sådana kvinnor kan arbetarklassen trotsa en borgerlig dekadansvärld." Denna förvissning erfar man inte minst stark vid bekantskaper med de norrländska arbetar- och jordbrukarhustrur, vilka vi nu här lämna ordet till.

Fru Ruth Pettersson, intresserad medlem i Bodens nybildade socialdemokratiska kvinnoklubb, blir den första, som ålägges att bikta sig för Morgonbris' läsare. Fru Pettersson är gift med ett trafikbiträde vid statens järnvägar och har alltså tillgång till en del fria resor, en förmån, som vi vanliga »civila» i Sverges nordliga hörn äro benägna att räkna som ett ganska stort plus i tillvaron.

— Det är inte så lätt att resa bort på semester fast man har tillgång till visst antal fribiljetter, inleder fru Pettersson, alldeles som om hon skulle råkat avläsa vår förflugna tanke. Och så berättar hon i korta drag de erfarenheter, som varje vanlig självförsörjande kvinna — läsaren kommer väl ihåg att en husmor också är självförsörjande? — gör då hon ska ut på sin lilla semestertripp: allting i klädväg fattas, och det som inte helt och hållet fattas är alltid vid sådana tillfällen i behov av en mycket grundlig påbättring. Därtill kommer omtanken för barnen, som än så länge bara är två irrationella moment i tillvaron. De måste med på den eventuella resan, i annat fall är nöjet av semesterledigheten för tre, kanske t. o. m. för fyra personer ödelagt redan från början. Det är alltså inte så lätt att ta en semester i vanlig mening, summerar fru Pettersson. Men ett besök hos släktingar ligger inom räckhåll, och om också barnen måste följa med blir det ju dock en icke betydelselös omväxling. Men någon riktigt semestervila kan det ju inte bli fråga om.

— Vad jag helst skulle ha lust att ta mig till, om jag plötsligt hade alla resurser för en semesterfärd, slutar fru Pettersson — jo, jag tror att jag skulle försöka få komma med på Morgonbris' planerade semesterresa genom Göta kanal. Jag tror att jag skulle

välja den, tillägger hon eftersinnande. Dels för den vackra resrutten och dels lockar utsikten att få träffa så många nya människor. Alla olika slags människor, men ändå bara vanliga människor, som man förstår sig på och trivs med.

— Den som är tågmänniska i vardagslag vill inte gärna åka tåg på semesterresan, förutskickar fru Anna Hansson. Hennes make är nämligen tågmästare vid S.J. och har i denna egenskap fått sitt lystmäte på tågresor fyllt många gånger om. Under semestern reser vi helst ut till en liten fiskarstuga i skärgården, hela familjen. Som tur är, ha vi precis samma smak i det fallet, både vi två och barnen. Min trevligaste semester tillbringade jag härom året i Kalix skärgård. Där är vackert, och där mår man gott. Vår närmaste granne var en fiskare, som drog upp den härligaste fisk, färsk varje dag direkt i grytan. Det var ett semesterfirande, som stod i mantal. Och inte minst roligt hade barnen, som ibland utverkade tillstånd att övervara de högtidliga ögonblick, då fiske-donen vittjades, ja, t. o. m. fingo hjälpa till vid ritens begående. Kalix' skärgård, se det är i alla fall fina q, tillägger fru Hansson, och vid första tillfälle ska vi nog söka oss dit igen.

F. ö. är vi alla riktiga amatörnomader, och så snart vi ha ett tillfälle, stuva vi ihop litet packning och ge oss ut i skog och mark. Och då man sitter ute i solen så önskar man bara att alla hade möjlighet att göra på samma sätt.

Fru Hansson har rika erfarenheter från sitt arbete i olika ideella föreningar. Bl. a. har hon varit med om att försöka ordna ett semesterhem för husmödrar. Men det problemet har inte alltid visat sig så lätt att lösa. Tanken på semester för en husmor måste riktigt arbetas in i medvetandet innan den kan bli riktigt accepterad, och dels är en husmors semester många gånger mycket svår att ordna till hela familjens belåtenhet. Även om semestervistelse kan erhållas gratis och hjälp i hemmet utan större ekonomiska offer står att anskaffa, är saken ändå kvistig nog att ordna på nöjaktigt sätt. Den tillfälliga hjälpen är dock bara ett provisorium. Husmodern har svårt att släppa omtanken om barnen, om bohaget, allt i hemmet. Ingen kan som husmodern själv ha alla trådarna i sin hand, ingen har som hon den rätta aktsamheten om de kära föremålen. Under semesterledigheten går hon så och tänker på alla dessa ting, och på de kanske mindre roliga överraskningar, som kunna vänta henne vid hemkomsten. Och på det sättet blir semesterledigheten inte riktigt vad den var avsedd att bli. Många gånger har fru Hansson hört mödrar uttala sig i den riktningen, att det vore bättre om det funnes möjlighet att skicka bort barnen på grönbeta så skulle lugnet i hemmet till fullo ersätta semesterresan.

— Det är inte lätt att ordna semester för en husmor, men jag är glad att Morgonbris ägnat saken uppmärksamhet. Det är mycket som bör göras just i detta hänseende.

Hur har en husmor på landet sin semesterfråga ordnad?

Frågan ställes till fru Lea Sundström i Rutviksund, som svarar med ett litet leende, som den gör, som plötsligt ser sig nödsakad att besvara dumma frågor. Fru Sundström och hennes man äga och bruka ett hemman av den i Norrbotten vanligaste typen, tillräckligt att föda 8—9 kor. Gårdens kvinnfolkssysslor utföras av husmodern själv med hjälp av en ung dotter och vid enstaka tillfällen extra hjälp.

— En husmor på landet har inte stora möjligheter att fira semester, den frågan ställer sig kanske svårare att ordna för henne än för någon annan. Någon sommarsemester kan det i varje fall inte bli fråga om, sommartiden är som bekant fylld av ett intensivt brådsakande arbete i ett jordbrukarhem. Och på vintern är det sannerligen inte heller lätt att komma ifrån. Hushållet, barnen och djuren kräva oavbruten omtänksamhet. En husmor på landet kan inte gärna arbeta undan i förväg och sedan få en eller annan mera ledig dag, för henne har varje dag sina oundvikliga sysslor, under förutsättning att hon inte har annan arbetskraft att sätta i sitt ställe. Och synnerligast i dessa tider — sedan krisen för två eller tre år tillbaka bröt in — är det ingen lätt sak för

en mindre jordbrukare i Norrbotten att använda sig av lejd arbetskraft. Dels är det inte lätt att få tjänstefolk till arbete i ett lanthem, och dels är det, åtminstone f. n., så föga lönande att driva ett jordbruk av denna storlek utan biinkomster, att avkastningen icke räcker till avlöning för lejd arbetskraft, trots att man ingalunda kan påstå att arbetslönen är hög.

Sedan krisen på allvar bröt in ha de jordbruksprodukter vi kunnat avyttra sjunkit i pris, i vissa fall under förkrigsprisen. Mjölken är nu nere i 15 öre för producenten, dvs. samma som 1913, endast med den skillnaden att försäljningen numera är organiserad. Hudar och skinn — för några år sedan en icke föraktlig inkomstkälla för en mindre jordbrukare — ge sedan ett par år tillbaka intet utbyte. Priset har sjunkit katastrofalt. För omkring tre år sedan fick man 20—30 kr. för huden av en ko, nu får man inte mer än omkring 5 kr. För ett kalvskinn får man nu bara 1:50 mot förut 4—5 kr.

Rationaliseringen inverkar även på våra levnadsförhållanden, i varje fall den förändrade livsföringen under de senare åren. Motorismens utveckling har för landsbygdens folk fått en mycket stor betydelse, den har på ett mycket kännbart sätt beskurit våra inkomstmöjligheter och bidragit till att skärpa krisens verkningar. Redan det att åkarhästen försvunnit i städerna betyder ett stort avbräck. Förr kunde man sälja hö till åkerierna, nu är den inkomstkällan borta. Lastbilarna ha övertagit all varutransport, på det området kan man numera inte utnyttja gårdens hästar för att skaffa sig en biinkomst, och vedförsäljningen ger år för år mindre utbyte. Man har i städerna alltmera övergått till värmeledningssystem, och värmeledningspannorna eldas med kol, som ger en mera konstant värme. Dessutom spelar elektrifieringen en icke obetydlig roll. Elektrisk ström användes numera i stor utsträckning såväl för uppvärmning som för matlagning. Följden av alla samverkande omständigheter har blivit att vedpriset nu är så lågt nere att det icke stort mer än uppväger arbetslönen för huggningen.

Till detta kommer att en del smärre inkomstkällor också sinat. T. ex. lingonplockningen. Den ger numera knappast något utbyte sedan exporten på Tyskland så gott som upphört, och t. o. m. den lilla inkomst barnen brukade skaffa sig genom att ta bark om våren är omöjliggjord. Förut köpte nämligen garverierna bark för hudberedningen, men av en eller annan anledning har denna artikel nu kommit ur bruk, troligen är det så att barken ersatts av någon mera ändamålsenlig fabriksprodukt. Det lilla bidrag barnen på det sättet erhöles till examenskläder och en del småsaker är alltså borta. Det var visserligen inte mycket, men då flera sådana små inkomstkällor sina så blir det snart kännbart då inkomsterna även under normala förhållanden äro i minsta laget.

Samtidigt med att inkomsterna sinat har skatten oavbrutet stigit liksom räntorna på lånen. Situationen är faktiskt sådan, att det för varje dag blir ett allt svårare problem att få debet och kredit att gå ihop. Prissänkningen på de produkter — kläder, redskap och varor för hushållet — en jordbrukare måste inköpa står slutligen inte på långt när i proportion till prissänkningen på de produkter, han har att avyttra.

Visserligen är det sant att lantbrukaren har sin torva, sin gård, alltså en fast punkt i tillvaron, och därigenom är bättre ställd än många andra i dessa bistra tider, men å andra sidan sitter en liten jordbrukare av vår klass numera ingalunda så fast på sin gård, som många romantiskt inbilla sig. Vid en sådan åtstramning som nu blir det, som jag förut nämnt, en dagligen återkommande fråga hur man skall kunna skaffa pengar till de nödvändigaste kontanta utgifterna: skatter, räntor och amorteringar på lån. Och tanken att kanske en gång ändå nödgas gå ifrån allt, är ingalunda så avlägsen.

Man kan inte komma ifrån den tanken, att det föreligger överproduktion även på jordbruksprodukter. Och då är det självfallet, att man inte med större entusiasm ser de strävanden, som från vissa håll komma tillsynes, att genom tillskapande av flere jordbruk »skaffa bröd åt flere munnar». De små jordbrukare som redan finnas, ha det svårt nog att klara brödfrågan, och det blir sannerligen inte lättare genom att ytterligare öka konkurrensen.

Norrländska jordbrukarekvinnor.

— Men allt detta rör ju egentligen inte direkt en husmors semesterfråga, vilket vi egentligen skulle diskutera, erinrar sig fru Sundström plötsligt. Visst borde alla husmödrar runt om i hemmen ha sin semester, åtminstone borde det vara så att »rättigheten» var erkänd, men för en husmor på landet är det, som jag nyss framhållit, inte lätt att ordna. Själv har jag inte haft semester under de 20 år jag varit husmor här på gården. Men man får vara glad så länge hälsan räcker. Klaga vill jag inte, det vore otacksamt då man ändå nödortfött kan klara sig, otacksamt om man tänker på alla dem som i dessa tider äro arbetslösa — och hemlösa.

Fru Sundström har aldrig tidigare varit i tillfälle att stifta bekantskap med Morgonbris. Genom ett medfört exemplar blir bekantskapen inledd — och troligt är att den kommer att hålla i sig. Vi kunna endast hålla med om fru Sundströms anmärkning att det bland den vanliga tidskriftslitteraturen nu för tiden inte finns mycket att hämta för en läsare, som söker mer än det

Hon gifte sig vid nitton år. Barn. Fyra stycken i följd. Nu voro de så pass stora att hon skulle få sin dröm uppfylld, att få fara till Malmö och hälsa på en gift broder. Sparat pengar till detta i tre år. Så bröt arbetsnedläggelsen ut. Sedan strejken. Sedan oktober hade mannen inte haft arbete. Nu hade de ätit upp slantarna.

— Och nu, hur känns det, fortsätter jag inkvisitionen?

— Känns! Strunt i det, så fort Anders får arbete ska jag börja spara igen, ungarna blir ju bara större. Men hej på dej! Hälsa till Morgonbris att den är som en fläkt från livet i vår trista tillvaro. Två av Morgonbris' och kvinnoförbundets trogna medlemmar bli de nästa.

— Jag skulle kunna hoppa över hustak av glädje. Trodde att denna sommar skulle bli som alla andra. Opp klockan fem. Fru-kost klockan nio, middag kl. 1, städning, uppköp etc. En solstekhet avbränd backe. Nedanför fabriken väldigaste block. Sotiga kläder. En och annan söndag i en skogsbacke, eller i skären med

Ett blivande sommarpensionat för husmödrar i Gävleborgs län.

obligatoriska hovreportaget och allt det skum på ytan, som är daglig spis i den s. k. kolorerade pressen.

Fru Sundström är inte den enda, som uttalat sin glädje över att få stifta bekantskap med Morgonbris. Såväl husmödrar som andra kvinnor vi träffat samman med ha uttalat sin glädje och tillfredsställelse över Morgonbris, som f. ö. läses med stort intresse även av den manliga publiken. Alla önska att Morgonbris må växa stor och stark och hitta ut till allt flera läsare. Den är förtjänt av den största spridning därför att den verkligen har något att säga. Hälsa Morgonbris redaktion att Bris är så välkommen, var avskedsorden då vi skildes från en husmor. Och det är säkert många som instämna.

Alida RUUTH.

Disa Västberg rundintervjuar industrikvinnorna i Medelpad:

Fru Anna, som får vara vår första hustru—mor, vi fråga angående eventuella önskemål under semesterresa i sommar, tittar först en stund på mig som om hon trodde jag skämtade. Ett dumt och fult skämt i dessa bistra tider.

— Semester! Jag?

Tonen med vilken hon svarar säger så mycket att jag egentligen inte behövde fortsätta. Men som jag nu på Bris' vägnar ska ta reda på de medelpadska industrikvinnornas chanser till semester måste jag vara envis. För att samla ihop samtalet får vi ut följande:

kvällens skift som en mardröm. Och nu! Tack vare Kvinnoförbundets och Fogelsta har sommaren bliven vorden ett onat himmelrike för mig. De som ofta är ute kan inte fatta hur det känns att slippa se allt det där som man ska se vareviga dag i hela sitt liv. Tre hela veckor, du, tre veckor ska jag känna att jag är jag. Hej!

Och du Elna, du ska ju fara till Malmberget i sommar till din gamla mamma?

— Fara! — Hon fnyste fram orden och tittade snett på mig som trodde hon jag hänade.

— Fara... det är ett år nu och sex månader sedan Harald slutade arbeta. Nu har vi 75 kr. kvar av den summa vi börjat spara på till vi skulle bli gamla. Vi har ju gudskelov inte behövt ta emot hjälp som så många andra av kommunen... men vi är fyra som ska ha mat. Semester, sa du! Som om sådant vore nåt' för en fattigsågvärkskarring... nej du hälsa du dom där som tror att vi arbetarhustrur ska vila: att det får vi i graven men inte förr.

»Olärd arbetarhustru» i Gävle:

Någon riktig semester har jag aldrig haft, om jag inte skall räkna det för semester, då jag förra året reste till en släktings begravning, och blev övertalad att stanna kvar hos min svägerska några dagar »för att ta' igen mig». Men det är så, att vistas man hos bekanta, kan man helt enkelt inte låta bli att hjälpa till med en del husliga bestyr, man tycker att man ställer till extra besvär,

Föreningen Årsta, Damhotell, Stockholm

erbjuder sina ljusa, hemtrevliga och bekvämt inredda rum till resande damer. I alla rummen bekväma sängar, telefon, tvättrum med varmt och kallt vatten. — Badrum — Pris för enkelrum 4.50-7 kr., dubbelrum 8-10 kr. Lunch- och middagsservering; även för allmänheten.

och vill då visa sin erkänsla på något sätt. Riktigt ledig kan man då inte känna sig. Det var inte bättre under min flicktid. Vid fabriken, där jag arbetade var det då ingen obligatorisk semester, men jag brukade ta ledigt 14 dar vid midsommar. Det blev dock ingen vila för det. Då skulle sommarklänningar sys åt mor och systrar, mattor klippas — ja, det var mycket, som skulle hinnas med, då stora syster var hemma varje dag. Det var aldrig fråga om att lata sig, så hette det då — inte vila sig — men man slapp den dammuppfyllda luften på fabriken och var glad för det. Andra året jag var gift, fick jag ju semester på BB, likaså fjärde och sjätte året och då fick jag ju ligga och lata mig en hel vecka, så man kan ju inte klaga.

I år går jag och inbillar mig att få någon liten sommarvila under min makes semester. Hela familjen skall då ut på camping. Jag har själv sömrat ett stort tält av mjölsäckar. Vi går här och fantiserar om så roligt det ska bli, och få vi vackert väder, är det förstås roligt att bo i tält. Då slipper jag torka korkmattor och damma möbler de dagarna men mat och diskar slipper jag inte ifrån ändå.

Men, det finns ett men. Alla våra planer kunna bli omkullkastade, om firman, där min make är anställd, ändrar sin verksamhet, då blir han utan arbete. Det står just nu och väger. Går det så, blir det ingen semester för mig, ty då måste jag få tag i något förvärvsarbete. Jag tror att det går lättare för mig att få arbete om än med liten förtjänst, än för min man. Det går så många arbetslösa inom hans yrke.

Om jag finge möjlighet att resa, så skulle jag först och främst vilja se mig omkring i Sverige. Jag har läst om vilken förtjusande resa man får göra om man tar kanalvägen till Göteborg, det tycker jag skulle vara en härlig upplevelse, min längtan ända sedan jag gick i skolan har varit att få se Trollhättan. Kom jag så långt kanske det inte vore så omöjligt att få fortsätta resan till en farbror i Norge. Det vore ju underbart!!! Men alltihop är otänkbart.

Vila. — Min dröm är att få slippa alla matbekymmer för en tid. Att få bo på ett trevligt pensionat, gå snyggt och trevligt klädd varje dag, inte med skarvade och omstuvade gamla klänningar utan i nya, moderna och propra och kunna känna sig lika god som nån' ann' som man säger, ty det är inte roligt att bli sedd över axeln av struntförnämt folk. Och det bästa av allt, att få sätta sig vid ett dukat bord, utan att vara uttröttad av matlagningsbestyren, och bli uppssad i stället för att som nu få passa opp på familjen fast man är både trött och klen många gånger. Det skulle i alla fall vara skönt, om man fick vila upp sig riktigt grundligt en gång.

Jag skulle vilja lära mig föra en diskussion och hålla ett tal utan att hacka. Jag har så mycket, som jag skulle vilja säga på våra möten, men jag törs inte. Jag har visserligen försökt ett par gånger, men det går inte bra. Det blir inte alls så som jag ville ha det sagt. Jag är kanske för nervös och rädd för kritiken. Jag behöver nog också först mycket mera sätta mig in i sociala spörsmål än vad jag hittills har hunnit med; men hemmet tar så mycken tid i anspråk.

För 18 år se'n, innan jag gifte mig, arbetade jag med liv och lust för kvinnorösträtten. På den tiden ville jag bli agitator och resa land och rike omkring, men jag dugde naturligtvis inte till det, eftersom jag inte blev det. Jag blev istället gift och mor till tre barn och inburad inom hemmets fyra väggar i många, långa år. Jag har faktiskt känt mig som en fånge ibland. Men nu har det ljusnat, sedan barnen vuxit till sig i ålder och visdom. Jag behöver inte vara rädd för, att de vända opp och ner på hela huset, medan jag är borta på ett klubbmöte eller styrelsesammanträde. Jag tillhör utom kvinnoklubben, även kooperativa kvinnogillet, så nu har jag ju litet mera omväxling. Det är roligt och uppiggande att intressera sig för andra saker också, inte bara hem och hushåll. Då blir man bara ensidig och tråkig.

Jag tycker också att det varit roligt att skriva ner mina tankar och svara på dessa Edra frågor, så gott jag har kunnat. Jag hoppas att Ni ej skrattar åt en

Olård arbetarhustru.

EN FORSUTTEN CHANS

● ch så förundrar sig Sigfrid Hansson över att inte arbetarkvinnorna i större utsträckning än vad som är fallet, använder sig av Brunnsvikskurserna. Vill innerligt hoppas att det så småningom skall bli bättre tider för alla. Jag beklagar livligt att inte vårt förbund har haft råd att inköpa det ställe alldeles utanför Falun på en vacker udde i sjön Runn, som Stockholms stad köpte till barnkoloni. Här skulle ha kunnat bli ett semesterhem för förbundets kamrater och om så behövdes, ett ställe dit de även kunde fått något av de minsta barnen med. Men då skulle det även ha funnits möjligheter att göra avgiften låg. När jag brukade fara därförbi, befolkade jag i tankarna de vackra stränderna med klubbister. Men nu är det omöjligt. *Anna WALLIN*

FÖRFATTARINNAN MAJ HIRDMAN SÄNDER EN HÄLSNING TILL SEMESTERHEMMET ALMÖ-LINDÖ

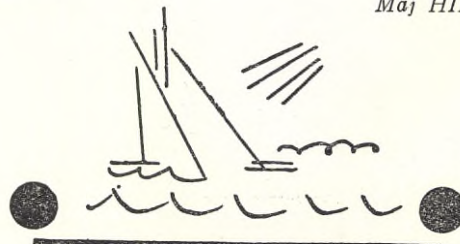
Man kan anta att de kvinnor i Västerås som åstadkommit semesterhemmet på Almö-Lindö, äro alltför blyga för att berätta om sig själva. Men undertecknad som står helt utanför, kanske kan tillåtas berätta om ett besök därute på ön. Jag känner ju inte till något närmare om hur bidrag och dylikt kommit till. Vet endast att de socialdemokratiska kvinnorna i Västerås med berömvärd energi tiggde bidrag av hög och låg som det heter. Och man ställde sig i allmänhet mycket vänlig till företaget. Dock torde det väsentligaste av medlen ha satsats av någon medlem som hade det bättre ställt än andra.

Nå, om jag nu tar något fel i dessa uppgifter så hoppas jag man överser. Och även överser med dessa rader som kommit till utan vederbörande damers vetskap!

Ett som emellertid är absolut säkert, det är att dessa kvinnor gått in för arbetet med att få hemmet till stånd, med liv och lust. De ha släpat som myror var och en från sitt håll. En har skaffat lakan och en gardiner och en porslin etc. Och man har sytt och putsat och stått i tills man fått villan så hemtrevlig som möjligt. Nio trötta husmödrar ur arbetarhem få vila här under fjorton dagar. Hemmet ligger avskilt och stilla på en udde på den vackra ön, alldeles inbäddat i grönskan. Bada kan man också om man vill, fast stranden ännu är rätt stenig. Men var gång de duktiga fruarna äro nere vid vattnet böka de undan stenarna och stå i som grävlingar för att få stranden slät och fin!

Det var verkligen riktigt roligt att vara därute en dag. Tyvärr regnade det den gången; men vi blevo bjudna på kaffe på den stora, ljusa, täcka verandan, och vilade oss förövrigt i det stora och trevliga samlingsrummet, där man hade så underbart vackra gardiner och draperier i någon dämpad roslila färg, och blommor förstås, och spis och rum för alla. Här sutto nu lyckliga husmödrar, fria från allt slit, virkade eller läste eller pratade stillsamt, väntande på vackert väder, då de kunde gå ut och gå i den fridfulla naturen. Runt om har man, vart man vänder blicken, Mälardalens öar, holmar och blåa vatten, skimrande i solen, speglade en grönska som är så lummig, att man knappast kan tänka sig någonting ljuvligare. Just nu tänker jag nästan litet vemodigt på, att jag är stockholmare och inte kan få fara dit ut en eftermiddag och hälsa på. Just nu stå liljekonvaljerna doftande tätt inpå stigarna, och gullvivorna ha väl inte blommat ut än, och snart står nyponbusken skär och lindarna blomma, och marken är var timme beredd att släppa fram nya, glimmande örter. — Min hälsning till alla därute.

Maj HIRDMAN.

Tappra kvinnor — ni som träla i de sm
hur strävsam är icke er dag, hur snålt utr

Tidigt om mornarna får ni stiga opp,
väntar arbetet i olika former: ogräsplocknin
ker alltid till och blir över, arbetet tryter o

Om nätterna kinkar barnen, då får ni sl
gråta och väcka era män, som behöver e

Tappra kvinnor — när får ni en hel vilod
Vem tänker på er, vem delar edra bördor
i arbetets utmarker, vet ni att ni är arbetet

Norrlännska

hemmen och på de magra jordlapparna,
tta är icke er vilas timmar!

ädda, sopa, laga mat, sköta barn — ute
klädvätt, vedbärning, lagård. Arbetet räk-
drig för er — det hårda, obetalta arbetet.

ta dem, trösta dem, hindra dem från att
stärkande sömn mellan dagarnas uteslit.

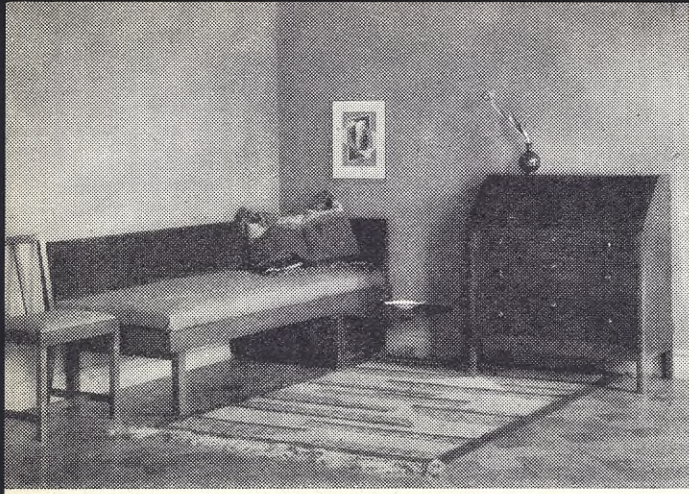
g, en veckas semester, en tids avspänning?
lättar edra bekymmer? Ni tappra kvinnor
det hårda vardagsslitets okrönta hjältinnor?

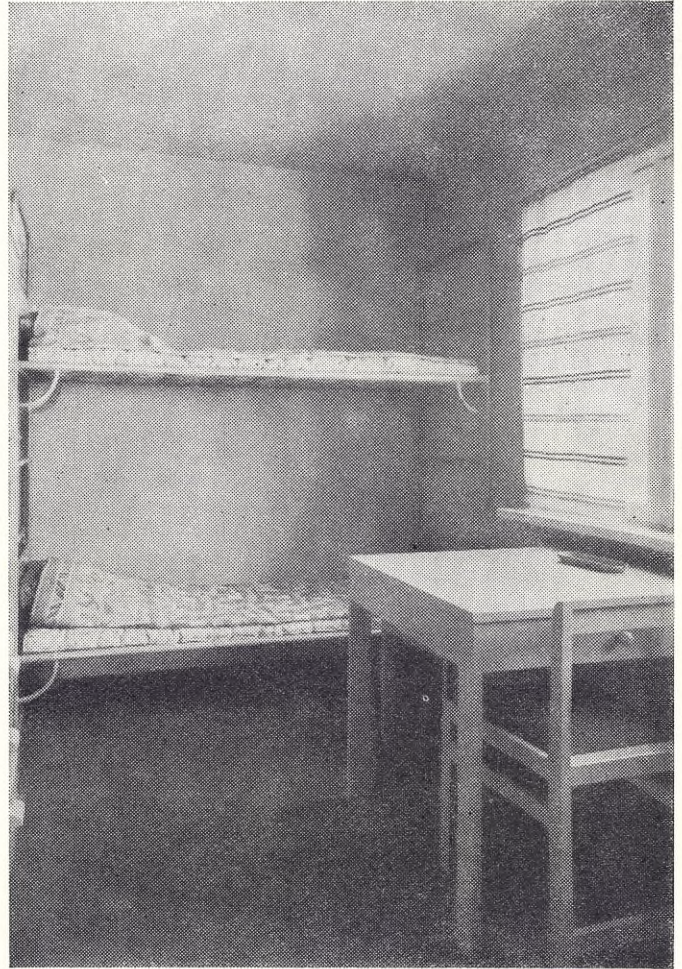
kvinnotyper

Trivsamt familjebostad i ett rum och kök

Överst t. v. Liggsoffa för 1 bädd med låda för sängkläder.
T. h. Pojkarna kunna gott ligga i två våningar i sovalkoven.
Nedan. Sammanställbara förvaringsmöbler t. v. sekretär, t. h.
skåp. På så sätt kunna en mängd olika möbler sammanställas.

Våra dagars smålägenheter äro ju icke särskilt lämpliga såsom familjebostäder. Att i ett rum och kök ordna en bekväm, ändamålsenlig och trivsam bostad för en familj, bestående av föräldrar och ett flertal barn, är ett svårt problem, som, då familjen uppnår en viss storlek — över 6 à 7 personer — måste betraktas som i det närmaste olösligt.

De sociala strävanden, som karakterisera den nya arkitekturen, ha emellertid fört fram smålägenhetstyper, som i vissa avseenden innebära en förbättring av de gamla typerna. Visserligen är utrymmet alltså minimalt och mången gång mindre än förut, men planläggningen av smålägenheten har för arkitekterna blivit ett långt viktigare problem än förut, ett problem, som ofta med minutiös noggrannhet studeras in i minsta detalj. Det gäller att göra det knappa och dyrbara lägenhetsutrymmet så effektivt som möjligt. Den moderna smålägenhetsplanen får icke göras upp på en slump; varje vägg, varje skåp, varje dörr och varje fönster måste placeras med tanke på att till det yttersta utnyttja utrymmet så att de möbler eller möbelgrupper, som framför allt oundgängligen behövas, kunna få en lämplig och trivsam placering med bibehållande av största möjliga fria golvutrymme att röra sig på. Betecknande för den moderna lägenheten på ett rum och kök är den mera detaljerade uppdelningen, som lägenhetsutrymmet fått i förhållande till äldre typer. Köket har blivit uppdelat i en avdelning, som innehåller den egentliga köksutrustningen, spis, diskbänk och beredningsbord, skafferi och skåputrymmen, samt en annan del avsedd som matplats. Kökets båda delar skiljas ofta av en glasvägg men kunna också vara ett rum. Att denna åtskillnad mellan köksutrustningen och platsen för måltiden varit till stor fördel för trevnaden är ju uppenbart; att utrymmet på detta sätt får en bättre och mångsidigare användbarhet är också utan vidare klart.

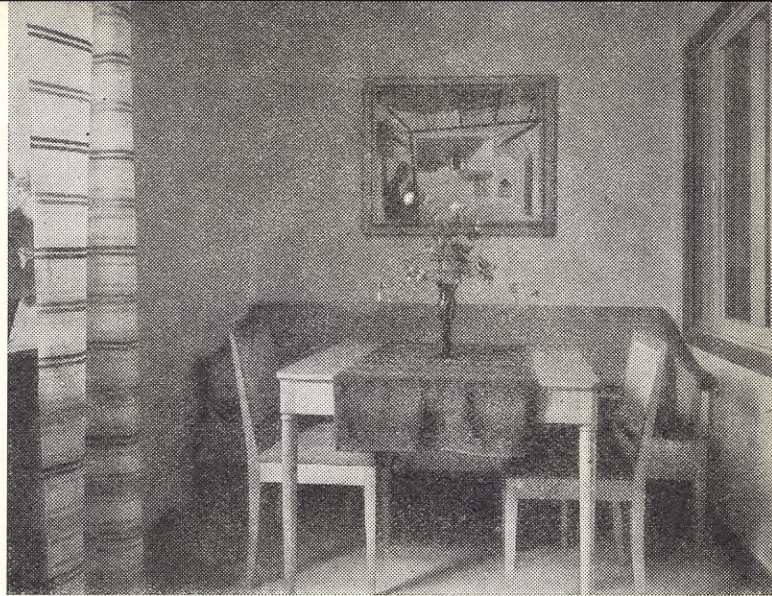
Vardagsrummet har i den moderna smålägenheten ofta en sovalkov. Denna ligger i allmänhet innerst i rummet och representerar i dessa små lägenheter ett stort värde genom att befria det egentliga vardagsrummet från en del av sovutrustningen. För den större familjen, som behöver en hel del i den vägen, innebär denna möjlighet givetvis ett plus till trevnaden, som kräver, att vardagsrummet under dagen kan befrias från sängkammarkarakteren.

Det svåraste problemet när det gäller en liten lägenhet, som måste göras användbar för en stor familj, är sovplatsernas anordnande. "Varje barn sin egen bädd" är otvivelaktigt ett förnuftigt motto, som dock är långt ifrån att kunna realiseras. Här stå icke bara ekonomiska skäl i vägen utan även bristande förmåga att ordna för sig. Hur skall då detta problem lösas utan att pruta på trevnadskraven, utan att göra lägenheten vantrivsam för vistelsen under dagen eller för kvällstundens sällskaplighet, utan att förvandla lägenheten till ett "logement"?

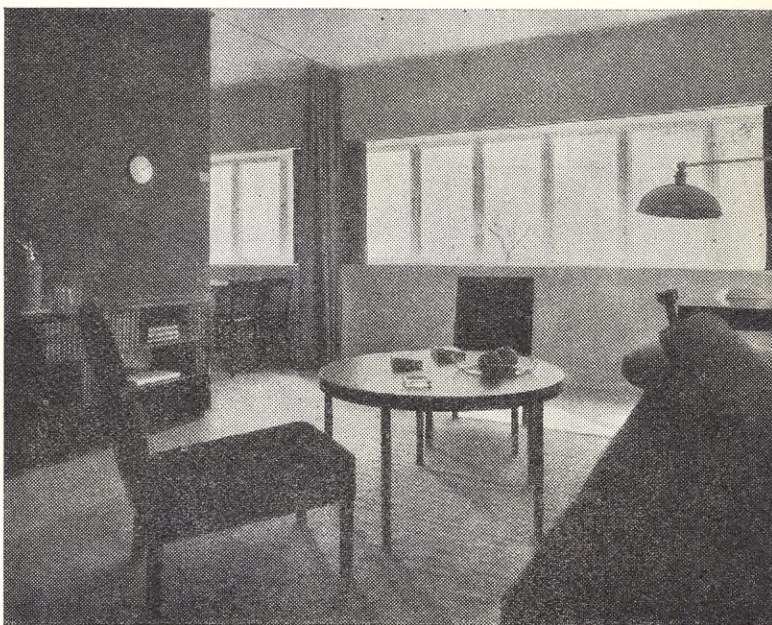
Låt oss då, eftersom vi icke i första taget vilja släppa på dessa trevnadsvärden, tänka efter hur vi skulle vilja ha lägenheten möblerad för dagsbruket och för kvällsstunden. Om vi börja med de materiella omsorgerna, så måste matplatsen eller matvrån möbleras med någon härför lämplig möbelgrupp, men alls icke med den traditionella matsalsmöbeln, som i detta fall är ytterst olämplig. I den lever traditionerna kvar från gångna tider med lust och behov att representera. Denna lust och detta behov har för de flesta bland oss fallit bort och för oss själva behöver ju inmundigandet av det dagliga brödet icke betonas såsom någon högtidlig ceremoni inom ramen av gamla tiders grandiosa matsalsgarnityr. Nej, vi leva enkelt och förnuftigt och sätta vår trevnad i första rummet och skaffa oss alltså en "matsalsmöbel", som får rum i vår blygsamma "matsal" utan att behöva svälla ut över vardagsrummet, som vi behöva för andra och viktigare funktioner. Först alltså ett enkelt matbord, lämpligen med uppfällbara sidoklaffar, så att det kan göras större eller mindre efter behov och så att det med nedfällda klaffar lätt kan ställas undan i ett hörn utan att upptaga mycket plats. Detta enkla och billiga bord behöver alls icke se tarvligt ut, tvärtom innebär enkelheten här som alltid förutsättning för en utformning svarande mot den smak för ren och klar form som alltmer börjar vinna terräng. Det är ju betecknande att enkelheten sätter sin prägel på så gott som all god modern möbelkonst vare sig det gäller den enstaka lyxmöbeln eller den enkla standardmöbeln. Oftast ligger skillnaden mer i materialets större eller mindre dyrbarhet än i framträdande olikheter i formen. Några lätta stolar (en hel del lämpliga typer till billigt pris finnas numera att välja på) samt en förvaringsmöbel för matbordsutrustningen komplettera matplatsens inredning.

Sammanställbara förvaringsmöbler finnas numera av god modern form och praktisk anordning. De föras i handeln i olika standarddelar, fot, underskåp, överskåp, hyllfack m. m., vilka delar äro inbördes avpassade, så att de kunna kompletteras efter behov till antal och omfattning. I vissa fall ingår i köksutrustningen ett för familjens behov tillräckligt skåputrymme. Förvaringsmöbeln i matvrån kan då få lämna plats för en tévagn, ett serveringsbord eller liknande.

Men nu gällde det ju att skaffa så många sovplatser som ske

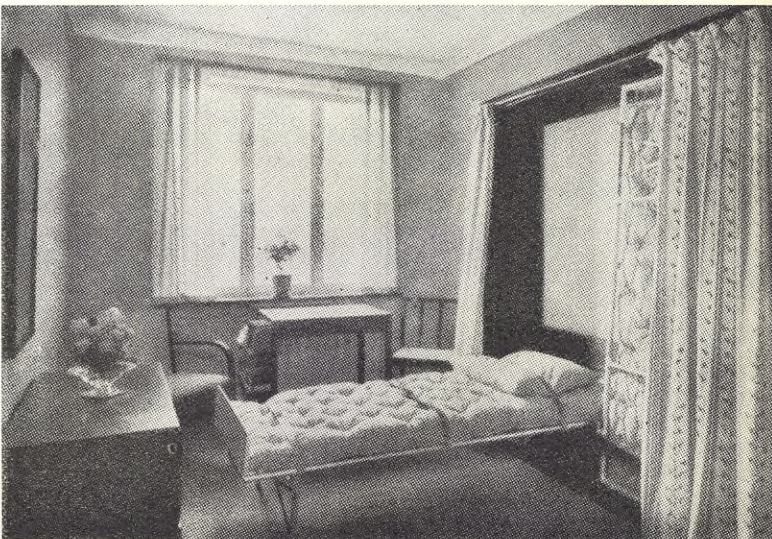

Matvrån behöver icke förlora något av sin hemtrevnad genom att förses med en modern och bekväm liggsoffa, som låter "matsalen" på natten bli sovkammare för t. ex. föräldrarna.

Ett enkelt och vackert vardagsrum, med sovmojlighet, som icke inverkar menligt på dess användbarhet eller trevnad under dagen.

Sängskåpen äro på väg hit från Amerika och Tyskland, där de spela en stor roll i de små lägenheternas inredning.

NYAL

Flytande Skopolityr
(Färglös)

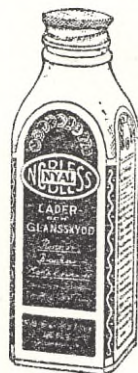
Edra eleganta, kulörta skor behöva NYAL flytande.

NYAL flytande gör dem fläckfria, ger dem vacker, varaktig glans och skyddar den ömtåliga färgen mot väta, smuts och damm genom den säregna

NYAL-hinnan

som är smidig, stark och olöslig av vatten.

F. AHLGREN'S TEKN. FABRIK, GÄVLE

Fl. 40 öre
och 1 kr.

Kvinnlig front... (Forts. fr. sid. 4.)

att framträda omedelbart efter kriget, och när den stora industri-krisen följde, gick högern fram för att genom högre tullmurar avgränsa Sverige från yttervärlden. Socialdemokraterna i för-ening med den borgerliga vänstern, som den gången höll färgen, avstyrde detta. Det "stöd" åt industrin, som man då begärde, skulle ha gjort det omöjligt för Sverige att konkurrera på mark-naden. Arbetarrepresentanterna kämpade för åtgärder, som skulle göra arbetslösheten mindre. Det beslut, som riksdagen fatta-de 1921, fick lysande resultat. Sveriges industriella utveckling tog ett jättesteg framåt, och Sverige utvecklade sig till den åttonde i ordningen av världens industrinationer. Det lyckades alltså att avvärja nationalismens attentat denna gång. Detta berodde bl. a. på, att arbetareklassen var ekonomiskt upplyst och visste, att man ej genom kvacksalvaråtgärder kunde åstadkomma förbätt-ring. Den allmänna opinionen inom arbetarelägret var avgjort för det beslut, som riksdagen fattade. Jordbrukets svårigheter ha nu luckrat upp mycket av den borgerliga vänsterns gamla syn på handelspolitiken. Jordbrukarna representera väl bortåt en miljon väljare och det anses lönande att fria på den kanten genom för-slag till jordbrukets "stödjanke". Sådana ha icke sagnats och delvis också lett till beslut: först ett ökat stöd åt sockerbets-odlingen, därefter åt spannmålen och vid årets riksdag åt mjölk och smör. Beträffande spannmålspriset kan sägas att en stor del av Sveriges jordbrukare ha olägenhet av ett högt pris, nämligen de som måste köpa brödsäd för sitt behov, t. ex. i Norrland. Stödet till spannmålsodlingen blev en reform för de större jord-brukarnas grupp. Då dess tillskyndare förklara, att "utan denna reglering på spannmålsområdet skulle hela vårt jordbruk varit över ända just nu", så är detta ej sant. Ett avvärjande av inmal-ningen skulle ha påskyndat omläggningen inom jordbruket.

Beträffande sockret gäller, att man f. n. har ett stöd, som upp-går till 500 kr. pr har, sålunda 5 % ränta på 10.000 kr. Med en subvention på ytter-ligare 200 kr. pr har uppgår sålunda det sammanlagda understödet till 700 kr. pr har. Utan detta stöd skulle sockret vara 13 à 14 öre billigare än nu. 42.000 har av Sveriges bästa jord får detta anslag, vilket motiveras med, att sockerprisets låga nivå är övergående.

Riksdagen 1932 fick också behandla en rad förslag, delvis framlagda av regeringen och delvis av enskilda motionärer. Ett av de mest intressanta områdena ur husmöd-rarnas synpunkt är margarinet. Redan under den förra stora protektionistiska stri-den var det utsatt för angrepp (man ville

att det skulle färgas blått). Vi ha nu fått en mycket sträng margarinförordning. Den förbjuder användande av alla slags lant-brukstermer i samband med margarin, så-lunda får ej längre namnet "Runa" använ-das och "Herrgårdsväxt" ej heller. Vidare får ej anges, att margarinet är blandat med smör, såvida ej innehållet specificerats som t. ex. beträffande läkeroltabletter-na. Den största striden stod angående två speciella frågor: förbudet att överhuvud taget inblanda annat smörfett än det som följde med mjölken, som begagnas vid margarinets tillverkning och vidare för-budet att färga margarinet utöver en viss gräns — ej mer än smöret, när detta är som mest vitt, som den kuriösa formulering-ingen löd. Första kammaren avvärjde detta attentat mot hushållens vanor. Dess-utom hade i motionen föreslagits konsum-tionsskatt, accis, på margarin. Denna accis

vågade man inte direkt tillstyrka, men högern och bondeförbun-darna i bevillningsutskottet begärde utredning angående sådan beskattning på margarinet.

Naturligtvis äro jordbrukarnas krav på att få bättre betalt för smöret berättigat, men försöket att utrota margarinet är alldeles orimligt. Detta skulle beröva stora delar av industribefolkningen, lantarbetarna och skogsarbetarna möjligheten att köpa in behöv-ligt matfett, och skulle man därigenom följaktligen komma till-baka till fettförbrukningen under kriget. Priset på matfett skulle genom margarinets utrotande bli så pass högt, att stora delar av befolkningen skulle bli avskurna från fettförbrukning.

Vidare har beviljats tull på ägg med 20 öre pr kg., på spillånga med 75 öre och på potatis med 1 kr. pr 100 kg. Äggullen kom-mer ej nödvändigt att skada konsumenterna. Det är nämligen på det sättet, att vi producera ej tillräckligt mycket ägg för att hela året kunna hålla en jämn export, såvida vi ej få importera ägg vissa tider. Nu blir prisnivån och exporten genom tullen ojämn-are än förut — det är hela verkan av tullen.

Beträffande tullen på spillånga så finns även ej tullbelagd lutfisk, men jag kan ej komma ifrån att ändå peka på, vad tullen indirekt innebär. Det finns inga människor, som äro så beroende av fri handel som fiskare. De fara långt ut från kusterna för att driva fiske. De äro beroende av att få lägga till vid närmaste hamn för att sälja eller transitera hem. Det är nödvändigt för fiskarna att ha full rörelsefrihet, alldeles som fiskarna i havet. Denna rörelse-frihet hotas genom tullraseriet i olika länder. Fiskarbefolkningen borde därför motarbeta, ej hjälpa fram tullar.

Förslag föreligger även om en mycket ingripande fullmakt för regeringen att åsätta tullar. En kamptullsparagraf finnes, inne-bärande åsättande av tullar å varor från visst land, men den ifrå-gasattes vid årets riksdag bli utvidgad till en allmän fullmakt för

(Forts. sid. 20)

Smörgåsbrödet

UPLANDSKUBBEN

har vunnit ständigt ökad efterfrågan på grund av sina förträffliga egenskaper. Hälsofarligt, näringsrikt och hållbart be-varar det sin goda smak till sista skivan.

UPLANDSKUBBEN A.-B.
Stockholm • Tel. 756 56, 750 90

Obs! Undvik efterapningar —

begär Uplandskubben.

KLYFTAN

ROMAN AV ELLEN WILKINSON

Översättning från engelskan av Rickard LINDSTRÖM

(Forts. fr. föregående n:r)

VAD SOM REDAN HÄNT.

Joan Craig är en vacker, tjugosexårig kvinnlig fackföreningsfunktionär, som blivit trött och uttråkad av alla små vardagliga bestyr. Hon vill helst ge allt på båten. Men så dyker plötsligen någonting upp, som ger hennes liv nytt innehåll. Det drar samman till en stor strid inom Englands sociala värld: gruvarbetaravtalet, omfattande en miljon arbetare, är uppsagt och arbetsgivarna vilja med regeringens hjälp pressa ner de redan låga lönerna. Joan tycker att hennes livs största äventyr rycker an. Hon får följa med sin chef, förtroendemannen William Royd, till de avgörande förhandlingarna i London. I den brittiska huvudstaden har hon fina bekanta i de litterära, halvbohemistiska kretsarna. Hon tar in hos en av dem, den förtjusande halvgamla fröken Mary Maud Meadowes, som bebor en komfortabel lägenhet i den "litterära" stadsdelen Bloomsbury. Lyxen hos Mary Maud sticker starkt av mot tillståndet i de arbetarhem, Joan är van att se.

Så snart hon vilat ut sig efter resan — hennes fackföreningscentral är belägen i en landsortsstad — ger hon sig iväg till konferenslokalen. Hon får dock icke komma in i det allra heligaste. I konferensens vänthallar stiftar hon bekantskap med ett antal journalister, bland dem den högt skattade novellförfattaren Tony Dacre. Hon blir snart satt i tillfälle att träffa dennes hustru, en vacker lyxkvinna, som sysselsätter sig med diverse intellektuella hobbies, och som är mest rädd för den hotande strejken, därför att den skall korsa hennes planer om vissa teaterevenemang. Tonys hustru, Helen, förkunnar att hon icke skall dra sig för att anlita strejkbrytare, om det blir nödvändigt för hennes planer. Joan känner sig fientligt stämd mot Helen, och hennes känslor bli inte vänligare, när hon kommer under fund med att Helen genom sin livsföring och sina intressen kommit i en ohjälplig motsättning till Tony, vilken Joan från första stund fått mycket sympati för.

Efter sammanträffandet med Helen återkommer Joan till den avgörande konferensen. Hon lyckas krångla sig in i lokalen och blir vittne till förhandlingarnas dramatiska slutakt. En överenskommelse är omöjlig. Den stora striden måste bryta lös. För Joan känns det som en befrielse. Äntligen får hon vara med om något stort, äntligen får hon göra verklig nytta. I det dramatiska ögonblicket träffar hon ytterligare en man i gruppen av journalister. Hans namn är Gerald Blain. Han har tjänstgjort som flygare under kriget och hans erfarenheter har ställt honom i harnesk mot hela samhällssystemet. Blain har brutit med sin rike fader och darrar nu av iver att få ställa sig i den socialistiska rörelsens tjänst. Han är känd som en enstöring och kvinnohatare, men Joan lyckas genast komma på god fot med honom.

— Var var jag? Nåväl, kan ni gissa att han alltid av sina vänner kallas Kylsvulsten?

— En sån skam.

— Vad kan man vänta av en karl med ett sådant namn? Han kom in i armén vid 16 år och fick sitt flygcertifikat vid 17 — vanliga lögner om hans ålder, antar jag. Hur han levde under krigets senaste år vete Gud allena. Slutligen blev han nedskjuten, sedan han förstört fem tyska flygmaskiner. Han föll ner i sjön i behaglig närhet av ett av våra lasaretsfartyg. Inombords är han i stycken — bara silverrör — och på utsidan är han hopknäpad.

— Stackars pojke! Vad hände sen?

— De lagade ihop honom på ett underbart sätt — på vapenstillståndsdagen tog hans fader honom från konvalescenthemmet till en fest hos Savritz. Den gamla mannen hade gjort millioner på arméleveranser, och han var så stolt över sin son som om Gerry själv hade vunnit hela kriget. Vid festen blev varenda en naturligtvis fruktansvärt full, men Gerry tog inte för mycket — först trodde jag, att det var på grund av de många rören i kroppen, men allt efter som natten gick, så fann jag att han höll på att explodera av harm. Han fann de drucknas munterhet som en

kränkning av hans döda kamrater och behandlade gästerna med någon av den frankhet, som de förtjänade. Denna natt syntes ha gjort en man av Kylsvulsten. Han tvistade snart med sin far om krigsvinsterna och ville inte ha ett enda öre. Han säger, att han skall bränna hela förmögenheten i en ugn, om den gamle mannen lämnar den till honom. Nu lever han på sin pension och vad han kan få på tidningsskriveri. Han har gott väderkorn för vad det är för saker som folk tycker om att läsa. Han har det mycket bra, när han vill, men han offrar mycken tid på att organisera fredsmöten.

— Blain, pacifist! Men jag tyckte ni sa, att han önskade bli kommunist.

— Det är kapitalistiska krig, som Gerry reser sig emot. Han säger, att han med glädje skall stå på barrikader under en revolution, och det är därför jag är en liten smula rädd för vad han kan ta sej till, om han slipper lös nu. Hallå! Här är Gordon Square! Jag vill gå med in och tala om för Mary Maud, att ni har varit i goda händer.

Dacre betalade bilen, men innan Joan kunde öppna dörren sade han mycket allvarligt:

— Det är skamligt, att besvara er mera nu, men jag måste säga ytterligare en sak om Gerry Blain. Han slutade kriget med vissa förskräckliga komplex i fråga om kvinnor. Han tycks inte ha träffat en hygglig kvinna från den tid han tog på sin uniform till denna natt vid Savritz, där kvinnorna mest liknade spöken. Det är någon annan historia också, men han vill inte tala om den. Han talar aldrig till en kvinna nu, om han kan slippa det. Jag var överraskad av att se honom prata så ledigt med er. Det är möjligt, att ni kan hjälpa honom. Ni vill ju det, om ni kan, eller hur?

— Men vad kan jag göra? Jag känner honom knappast.

— Jag vet, att ni kommer att göra det. Ni kommer sannolikt att träffa honom mycket under denna strejk. Blain borde ha några kvinnliga vänner, som inte kräva någonting av honom, varken hans kärlek eller hans faders pengar.

— De flesta göra nog ingenting av detta.

— De, som han var van vid att träffa, gjorde det. Och nu håller han sig strängt till den manliga sidan inom arbetarrörelsen. Men tro inte, att jag menar någonting annat. Det är just därför att ni är en av dessa kvinnor, som inte alltid kommer ihåg, att hon är en kvinna, och jag är så förtjust i gamle Gerry.

*

— Äntligen! var Mary Mauds hälsning. Ni har nästan tagit död på barnet. Var har ni varit?

— Låt henne slippa att prata i kväll. Hon har fått mat, och nu behöver hon bara sova, svarade Dacre.

— Jag tror nog hon behöver det. Och hon har nog fått för mycket prat idag och ni med förresten! Skall ni ha en droppe whisky, innan ni går?

— Nej tack, jag måste gå.

Och med ett leende gick Dacre. Joan uppfattade svagt, att Mary Maud och Suzanne höll på att klä av henne och tvätta hennes mycket dammiga ansikte.

Med en belåten suck, som beröringen med lakanen framkallade, lade hon huvudet på kudden och somnade genast.

KAPITEL VI.

Klockan var nära elva, innan Mary Maud gav Joan hennes morgonté.

— Utvilad?

— Kära du, jag har sovit som en gris. Det här te'tet är väldigt gott. Jag vill inte ha något bråk med frukost.

Carnusol rengör och polerar möbler m. m. utan att lämna fett efter sig.

Absolut oskadligt för ytan. Pris pr flaska Kr. 1:25.

Säljes i alla Färg- och Kemikalieaffärer.

Fabrikanter: WINGÅRDS, MALMÖ.

Lämpliga minnesgåvor hos

ISOLA BELLA

Korsgatan 11 • Tel. 34155

Brokader • Läderplastikarbeten • Orientaliska Mattor • Keramik

— Visst ska du ha frukost. Den står färdig. När du är hos mig ska' vi nog se efter dig ordentligt — här blir inget liv på té och aspirin.

— Ska' du gå med till konferensen? frågade Joan senare, under det att hon trots Mary Mauds ingripande slök sin mat i all hast.

— Jag skulle nog vilja det, men jag blir bara i vägen. Jag ska' ta reda på dig se'n. Mary Mauds ton var förväntansfull. Hon hoppades att Joan skulle motsäga henne, ty hon hade den rika kvinnans hela instinkt för att taga reda på ögonblickets möjligheter, det månne gälla kriser eller porslin.

Men Joan var för mycket upptagen med sitt eget för att kunna tänka på sin väninns innersta önsknigar.

— Utmärkt. Vi äro nog klara vid fyrtiden. Skulle vi inte vara det, så ringer jag, sade hon, varpå hon hastigt samlade ihop sina saker och gav Mary Maud en omfamning, då hon gick förbi henne på väg ut.

När hon uppnådde Memorial Hall, hade hon ett styvt arbete för att komma igenom folkmassan. Vid denna tid voro tidningarna fulla av nyheter om den hotande krisen och konferensen stod i offentlighetens brännpunkt. Hon såg inte Dacre, men Gerald Blain, som befann sig i en het diskussion med en grupp tidningsmän, gav till ett glatt rop:

— Låt oss gå tillsammans till lunch, om vi kan.

Joan nickade instämmande och gick till journalisternas rum för att fråga, om det fanns något meddelande till henne. Hon erhöll ett brev från Royd, som innehöll en biljett för tillträde till konferensen. I meddelandet stod: "Robinson blev sjuk och måste gå hem. Han lämnade mig sin biljett för din räkning, men tala nu inte om det, ty egentligen skulle du inte ha någon biljett. Vill träffa dig vid lunchen. Hoppas du sovit gott. W. R."

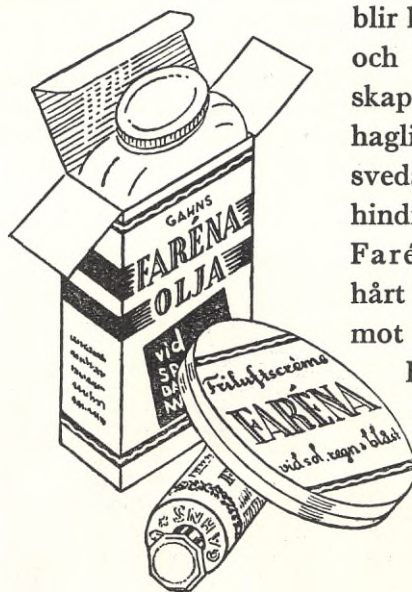
Det var spännande att visa biljetten för vakten och att så lätt komma in i den väl bevakade konferenslokalen efter alla besvärigheter föregående dag. Hon hittade på en altan på ena sidan av lokalen, där hon upplagen på ryggestödet av en bänk, kunde få en god överblick på konferensen.

Temperaturen var i stigande. Dessa män, tänkte Joan för sig själv, befunno sig i centrum av en kris, i vilken de själva såsom arbetare blevo rådfrågade och hade att företaga det slutgiltiga avgörandet. I hela deras klass' historia hade andra beslutat för dem. Deras uppgift var att kämpa och dö. Det mesta de kunnat göra var att knorra under oket. Men nu väntade ministrar på vad de skulle göra, om deras beslut blev krig eller fred.

(Forts. sid. 22.)

Solbad och FARÉNA höra ihop

Tag vara på de härliga dagarna och njut i solen. Ingnid dock kroppen före solbestrålningen med Gahns Faréna Olja eller Faréna Friluftscrème. Huden blir härigenom mera motståndskraftig och den friska, solbrända färgtonen skapas vackrare och hastigare. De obehagliga verkningarna av solbränna, sveda, irritation och hudavflagning förhindras. Under heta dagar skyddar Farénaoljan huden mot att bli för hårt uttorkad, och under kalla, blåsiga mot för stark avkylning.

Faréna havrecreme är den välgörande skönhetscremen, lämpad såväl till dag- som nattcreme. Idealiskt underlag för puder.

FARÉNA

havrecreme ■ olja ■ friluftscrème

Gävleborgs läns socialdemokratiska kvinnodistrikt samlat till konferens.

Kvinnlig front . . . (Forts. fr. sid. 17)

regeringen att höja tullarna mot alla länder. Denna förändring bekämpades med mycken iver från undertecknads sida, och uti riksdagen ställde sig socialdemokraterna emot förslaget, men eljest röstade alla för denna fullmakt.

Som Ni vet, så gör man såpa och margarin av vegetabiliska oljor. Vi ha här i landet två oljefabriker för framställning av sådan råvara: Kalmarfabriken, som till hälften äges av Jaensonintresset och till hälften av den internationella fettvarustrusten, samt Karlshamn-fabriken, ägd av Reymersholmsbolaget eller rättare av en bank i Kalmar. Fabriken ställde in en del av sin tillverkning, skyllande på våldsam konkurrens. Den internationella trusten höll på att konkurrera ihjäl fabriken, som den äger hälften av! Det finns fortfarande några fria oljefabriker utanför trusten. Så länge det råder tullfrihet för olja går det för dessa att fortsätta sin produktion, men i samma ögonblick, då tullgränser uppstå, kommer trusten att begagna tillfället. Man föreslog nu en oljetull på 7 öre pr kg., vilken skulle innebära ungefär 4 milj. om året, fullständigt i onödan efter vad man kan förstå. Då fann man ett sätt att gå fram på, som man tänkte skulle gå bra. Arbetarna ha nämligen mobiliserats att instämma i tullkravet. "Intet arbete såvida ej tullen blir genomförd", sade man. Exempler synas direkt och indirekt böra tilldraga sig husmodrarnas intresse. När det gäller varor, som förbrukas av hemmen, är det angeläget att acciser och skatter ej påläggas varorna. Husmodrarna ha säkerligen också intresse av att tänka på den andra

Enskedeklubbens jubileumsfest.

sidan av saken, frågan, hur vi överhuvud taget skola i vårt land och andra länder kunna skapa sysselsättning för arbetskraft och hålla vårt allmänna välförstånd uppe. Det finnes för närvarande ingenting annat som kan förhindra krisens fortsättning än ett energiskt arbete för att avskaffa de stora krigsskadestånden och vidare att slopa alla de gränser, som äro uppresta och för varje dag byggas allt högre mellan folken. Det behövs sunt förstånd. Det behövs icke någon djupare insikt uti den internationella politikens irrgångar för att förstå dessa saker. Det behövs bara vanligt enkelt husmodersförstånd för att begripa, att man ej bara kan plocka ut varor ur skåpet utan att plocka in, och på samma sätt är det i det stora världshushållet. Så måste vi också ta emot betalning för varor som består i andra länders varor. Vi måste hålla i sikte, att när vi köpa utländska varor, så bereda vi i själva verket lika mycket och i många fall mer arbete åt vårt eget folk än om vi inskränka oss till att köpa uteslutande svensk vara. Endast övergående och som ett sätt att hålla vår valuta uppe kan man rekommendera en sådan paroll som "köp svensk vara". Jag hoppas, att inte minst kvinnorna i den stundande valstriden skola hjälpa till att förhindra den olycka som "gårds-gårdspolitik" skulle innebära och varigenom vårt land skulle bringas ned i samma dåliga läge som åtskilliga andra stater, där man för att skydda sig för grannstaterna tagit till en dylik politik, men där man för närvarande lever under fullständigt ohållbara villkor. Jag hoppas det för folkshushållets lika väl som för de enskilda hushållens skull.

Ett beslut, som säkerligen kommer att bli till stor glädje för många, är det som fattades av Gävleborgs läns kvinnodistrikts årsmöte i och med att det beslöt hyra Jon N. Jonssons vackra gård i Söräng till semesterhem för husmödrar. Här beräknas utrymme för cirka 20 personer åt gången. Inackorderingspriset blir 3 kr. pr dag.

Spegla Er själva...

(forts. från sid. 11)

Semester! Detta ljuva ord får ej finnas till i en arbetarkvinnas liv; endast i fantasiens värld.

Vi har här i Lessebo en liten klubb på 26 medlemmar, alla arbetarkvinnor, från pappersbruk, lantbruk, sågverk o. s. v. Alla önska vi några dagars ledighet men det går ej att få, »en mor får ingen semester». Dels finns ingen som kan stå i stället för mor och finns det, så omöjliggöres vikariatet i brist på pengar. Jag är 44 år gammal, har varit gift i 24 år, började att arbeta när jag var 11 år. Aldrig har jag haft någon semester. Jag har tre barn, två pojkar och en flicka. De äro visserligen stora nu, men det är i alla fall omöjligt att få någon semester för mig. Barnen måste tänka på sina försörjningsmöjligheter, så de kunna inte hjälpa sin föräldrar. Det är att börja dagen vid halv sextiden om morgnarna och hålla i till 11 om kvällen. Min man och min äldste son äro målare, men på grund av arbetslöshet så måste de göra litet av varje ibland. Flickan är anställd i Kooperativa. Vi har ett eget hem, som kräver varje krona, som kan bli över av livets nödtorft, så något för semester blir det inte. Jag skulle önska att få vila bara en vecka för att kunna ägna min tid åt litet läsning och studier i ämnen som intressera, men det är ej tänkbart. Eller om man hade råd att följa med en sådan resa som Morgonbris anordnar, men det är inte för smålänningar. Det fattas pengar, så våra önsknings här nere i det fattiga Småland få vi väl lägga i ett skrin. Kunde det inte ordnas så att vi husmödrar bildade en vilofond, som möjliggjorde att åtminstone en från varje klubb kunde få några lediga dagar under sommaren varje år önskar

Elna SVENSSON, *Djuphult, Lessebo.*

Medan detta skrives råder stor brådska hos Skånedistriktets bestyrelse. Några är ivrigt sysselsatta med att i tombolahuuset i Folkets Park i Malmö ta emot alla de välvilliga gåvor, som strömmar in till förmån för semester-studiekursen på vårt Fridhem. Andra är ännu i det sista ute i sta'n för att själva välja ut den från stadens kooperativa skänkta första vinsten, en dyrbar matservis jämte annat. Åter andra dirigerar telefonen, som frågar: vart få vi sända de önskade tombolavinsterna? Post- och ilgodspaket anländer från olika hörn av Skåne. — Klubbarna är underbara i att år från år sända varor och pengar. Men så är också semesterkursen populär. Affärsmännen är underbara i att skänka vinster trots de dåliga tiderna: "Jaså, nu är det tid för semestertombolan, då ska vi se vad vi kan åstadkomma." Min son rullar lotter. Det är väldigt maktpåliggande. "Skall inte papporna med på semestern?" — "Nej du, den veckan på året få allt papporna se efter barnen, är det inte rättvist?" — "Jo." Programmet för semesterkursen är klart. Så här låter det i år: Söndagen 24 juli: Kl. 12 Ankomst. Kl. 13 Middag. Kl. 14

Kursens öppnande. Därefter sångövning. Kl. 19.30 Nord-Italienska städer. Föredrag med ljusbilder., rektor O. Ekelund. Samkväm. Måndagen 25 juli: Kl. 8.30—9 Motionsgymnastik. Ledare: gymnastikdirektör Elsa Nilsson. Kl. 10—12 och 14—15 Barnavårdsnämndernas uppgifter, kyrkoherde H. Isberg. Kl. 19.30 Samkväm. Fridas visor, Bellman m. m. Sång till luta av operasångaren Karl Kristensson.

Tisdagen 26 juli: Kl. 8.30—9 Motionsgymnastik. Kl. 10—12 Parlamentarismen och möteskultur, rektor O. Ekelund. Kl. 14—15 Studiefrågan, diskussionsövning, inl.: fru Signe Höjer. Kl. 15—15.30 Sångövning.

Onsdagen 27 juli: Utfärd till ön Ven. Vid återfärden genom Landskrona tesupé arrangerad av Landskrona Kvinnoklubb. Torsdagen 28 juli: Kl. 8—8.30 Motionsgymnastik. Kl. 10—12 Besök å Fröförädlingsanstalten samt å Bondessonska farmen. Kl. 14—16. "Huru statens utgifter finansieras." Riksdagsledamoten fru Olivia Nordgren. Kl. 19.30 Aftontur till Folkets Park med besök hos Svalövs Kvinnoklubb. Offentligt föredrag av fru Olivia Nordgren.

Fredagen 29 juli: Kl. 8—8.30 Morgongymnastik. Kl. 10—12 Praktiska övningar i svenska språket. Magister E. Sjöblom. Kl. 14—15 Lämpligheten av kroppsaga i folkskolan. Överlärare Matilda Holmgren. Diskussion. Kl. 19.30 Litterär afton. Medverkan av kand. Helmer Olsson.

Lördagen 30 juli: Kl. 8—8.30 Motionsgymnastik. Kl. 10—12 Vårt val av födoämnen ur vetenskaplig synpunkt. Professor Erik P. Widmark. Kl. 14—15 Kvinnorörelsens pionärer. 1) Fredrika Bremer. Fil. kand Signe Fredholm. Kl. 19.30 Samkväm. (Kursdeltagarna svara själva för underhållningen.)

Söndagen 31 juli: Kl. 10—12 Kvinnorörelsens pionärer. 2) Kata Dalström. Föredrag av fru Marta Larsson. 3) Jane Addams. Föredrag av fru Signe Höjer, Lund. Kl. 1.30. Avslutning.

En tredjedel av medlemmarna i Skåne ha bevistat semesterkursen

Det är nu sjunde året som Skånedistriktet anordnar semesterkurs för sina medlemmar. Var tredje kvinnoklubsmedlem i Skåne har kommit i åtnjutande härav, och vi sträva mot varannan. Det största antalet ha aldrig varit hemifrån någon vecka förut. Flera ha många barn. I fjol togs rekordet av en mamma med nio barn, som väntade sitt tionde. Och ändå var hon livligt intresserad — och är fortfarande — av klubarbetet och tidens frågor. Heder åt en sådan moder!

Semesterstudieglädjen står högt i tak den vecka av året då våra 50 kvinnoklubbister ta Fridhems Folkhögskola i besittning. Vår dröm är naturligtvis ett eget sommarhem. Men till dess är vi glada över den semesterkurs vi ha.

Signe HÖJER

NORMA

*Jag förstår så väl att husse
alltid äter på Norma.*

Klyftan (Forts. från sid. 19.)

Joans inspekterande blick flyttade sig till tribunen, varest en grupp välkända arbetarledare, medlemmar av Landsorganisationens representantskap, och andra sutto och pratade med varandra i väntan på att ordföranden skulle öppna mötet. Hon hade träffat många av dessa män både i sin egenskap av socialistisk agitator och folklig organisatör.

Hon log för sig själv när hon tänkte på hur vitt skild från verkligheten de historier skulle vara, som pressen komme att servera sina uppskakade läsare nästa vecka. Det här var hyggliga, vänliga män, vars sista tanke var att göra något som kunde vräka det

bestående systemet över ända, så vida ej någonting komme att inträffa under själva kampen, som berövade hela högen kontrollen över sina sinnesförmögenheter. De fackföreningar som de ledde, hade blivit delar av det kapitalistiska systemet precis lika mycket som arbetsgivarorganisationerna. De voro på det intimaste förbundna med sina näringsgrenar. Deras äldre ledare, både lokala och nationella, hade vissa förhoppningar på ett ideal, som representerades av arbetsgivare, vilka skulle vara nöjda med en hygglig vinst, betala hyggliga löner och behandla sina arbetare på ett hyggligt sätt. I dessa ledares händer voro fackföreningarna lika laglydiga och konstitutionella som drätselkammare och kommunalnämnder. Ändå funnos de revolutionära fröna där. Bland de yngre männen och kvinnorna var det några, som sågo längre än bara till sina egna yrken, som kände till maskineriet hos denna jättelika kapitalism, inom vilken den individuella företagaren var nästan lika hjälplös som den individuella arbetaren. Men ledarskapet för denna masstrejk skulle vila i de äldre männen händer. Även bland dem fanns en marxistisk grupp, ledd av Preston och Sankey, men båda dessa voro tjänstemän hos mindre betydande fackförbund. De män, som ledde de stora fackförbunden, män som J. H. Thomas, själva lysande organisatörer, voro förbittrade på gruvägarna för att deras inkompetens hade åstadkommit en sådan röra av alltsammans. De betraktade med försonliga blickar de bättre ordnade industrierna, inom vilka obestridligt hade genomförts för båda sidor mer gynnsamma överenskommelser. Sammanbrottet och förödelsen i basindustrierna hade en ogynnsam inverkan på även de bättre ordnade industriernas arbetare, som leddes av Thomas och andra mäktiga fackföreningsmän. Dessa önskade att hjälpa gruvarbetarna, men de voro lika ivriga som regeringen själv någonsin kunde bli, att klara hela affären med så litet bråk som möjligt.

Ordet regering ledde in Joans tanke på ett nytt spår. Var regeringen ivrig för att få fred? Den hade skrämts av Landsorganisationen för nio månader sedan och gått med på statsunderstödet åt kolindustrin. Skulle regeringen medgiva att detta blev en fredlig lönestrid, och ifall den inte ville det, vad skulle Landsorganisationens representantskap göra? Skulle detta vara berett att kämpa med regeringen, om densamma lade bort sin mask av opartiskhet och med hela statens makt ställde sig på kolgruveägarnas sida?

Till denna fråga om förberedelserna återvände Joans tankar lika regelbundet som till en trasig tand. Hon hade genom vänner i olika kommunala styrelser fått höra talas om att inrikesdepartementet höll på att förbereda sig genom att upprätta vissa organisationer, kallade O. M. S. — the Organisation for the Maintenance of Supplies, organisationen för upprätthållandet av tillförseln, d. v. s. ett slags "samhällshjäl". Uppenbarligen hade denna organisation alla statens maktmedel till sitt förfogande utan att samtidigt vara besvärad av någon av de konstitutionella bestämmelser, som höllo statsmakten inom bestämda gränser. Joan ruskade upp sig. Naturligtvis var fackföreningsrörelsen förberedd också. Ansvarsfyllda män som dessa fackföreningsledare satte inte igång en kamp av dessa mått utan att veta vartåt det pekade och vad som skulle göras. De hade haft nio månader att bli färdiga på. Men naturligtvis spredo de inte ut sina hemligheter. De hade tillräckligt med förnuft för att icke tala för högljutt om sina planer. Joan hade just kommit till denna trösterika slutsats, då ordförandens klocka förde hennes tankar tillbaka till jorden.

(Forts. i nästa nr.)

För
FJÄLLFÄRDER
CYKELTURER
VANDRINGAR

finner Ni den lämpliga
Kappan och Kostymen hos

Pihlgren & Lundgren
KAPPFÄR
Hospitalsgatan 14
Norrköping. Tel. 6689

DRICK
LIV

HÄLSA
STIMULANS

DRICK

CHAMPIS

DEN HÄLSOSAMMA KOL-
SYRADE FRUKTDRYCKEN

Serveras överallt

DRICK MERA FRUKT

Ring Bryggerier o. Vattenfabriker
A.-B. ROBERTS, ÖREBRO

Problem och ansikten på distriktskonferenserna.

Den tionde årskonferens, som Gävleborgs läns kvinnodistrikt hållit i dagarna, fick en alltigenom festlig prägel. Inemot 250 deltagare, förbundsordföranden Signe Vessman bland gästerna, ett förträffligt värdskap av Söderhamnsklubben. Förutom raden av viktiga beslut, som fattades och äro relaterade i nedanstående översikt, antogs detta särskilt anmärkningsvärda uttalande:

"Med tanke på den fara, som ligger i och blir följden av den rådande ungdomsarbetslösheten, bör varje klubbmedlem på sin ort bevaka de arbetsmöjligheter som finnes att tillgå, taga initiativ till anordnandet av kurser i praktisk utbildning i olika yrken såväl som kurser vid folkhögskolor. Konferensen vill dessutom understryka de uttalanden, som kommit till uttryck angående de äldre arbetare, som av arbetsgivaren erhålla mindre pensioner, att dessa icke berövas folkpension. Därigenom underlättas för de gamla möjligheten att draga sig tillbaka från arbetet och lämna plats för yngre arbetare.

Konferensen hemställer för den skull till den soc.-dem. riksdagsgruppen, att beakta och understödja vad som sagts och vidare föra fram denna fråga."

Här en sammanställning av hittills hållna distriktskonferenser.

Beslut: begäran om borttagande av de extra förlossningsavgifterna vid Skaraborgs länslasarett, sommaring i Blekinge vid Halleberg, semesterkurs för kvinnor vid Bräkne Hoby folkhögskola, semesterhem Söräng, Gävleborgs län, framställning om upprättande i Älvsborgs län av en koloni för patienter från sanatorier, vilka ej kunnat erhålla lämpligt arbete, läsaftnar med god litteratur i Värmlandsklubbarna, anordnande av möten för föräldrar, lärare, skolråd och -styrelser för gemensam diskussion i frågan om inrättande av ett sjunde skolår i stället för fortsättnings-skolan.

Diskussioner: Om gift kvinnas rätt till statstjänst och riksdagsmännens arbete för småbrukarna och torparna (Falköpingskonferensen), polissysterfrågan, borgarpressen i arbetarhemmen, Unga örnar, föreläsningar i barnpsykologi, spritsmugglingen, sommarkurs vid Viskadalens folkhögskola (Göteborg, som insamlat medel till en förbandslåda åt skolan ifråga), esperanto i skolorna, förbud av vissa leksaker som pansarbåtar, gevär och dylikt (Trollhättan), Open Door, veckopressen (Karlstad). I Östersund har länge såväl i Länsstidningen som på klubbmötena förts en het debatt om kvinnans ekonomiska frigörelse, vilket meningsutbyte utmynnat i en resolution, vilken återfinnes på annan plats i detta n:r. Jämtlandsklubbarnas representantskap beslöt bordlägga frågan om bildande av distrikt tills vidare. På grund av de nuvarande tryckta förhållandena ansåg man sig ej redan nu kunna pålägga klubbarna de större ekonomiska offer, som måste bli följden av distriktets bildande.

Skaraborgs kvinnodistrikt: 7 klubbar, 152 medlemmar. Styrelse: Ester Hallberg, Julia Molander och Olga Göransson, Falköping samt Elsa Brolin, Torbjörntorp (nyvald) och Sigrid Lindgren, Mariestad. V. U. i Falköping.

Göteborgs kvinnodistrikt: 7 klubbar, 337 medlemmar. Ordförande Sigrid Johansson, kassör Tekla Pettersson, sekreterare Thora Skoglund, Dessa tre utgöra verkställande utskottet i Göteborg. I den övriga styrelsen Märta Öberg, Elsa Magnusson, Sara Svala, Gerda Johansson samt Nanna Andersson, (nyvald). Ombud i Konsum Tekla Pettersson; fanbärare Märta Öberg; studieledare fr. Larsén. Stipendiefondens styrelse, fruarna Engström, Pettersson och Skoglund.

Blekinge kvinnodistrikt: V. U. i Karlshamn, Soia Persson, ordf., Anna Ohlsson, sekr., Olivia Karlberg, kassör.

Medelpads kvinnodistrikt: V. U. i Sundsvall Hulda Skoglund, Essvik, ordf., Thyra Boström, Essvik, sekr., Stina Lundkvist, Skönsberg, kassör, Lissi Johansson, Nora Östlund och Edit Hedström, Ortvik. Revisorer Disa Västberg och Linnéa Ryberg.

Värmlands kvinnodistrikt: 11 klubbar, 375 medlemmar, V. U. i Karlstad: Alma Norsell, ordf., Anna Lindgren, sekr., Hilma Samuelsson, kassör, Hildur Humla, Hagfors, Ida Persson, Lesjöfors. Revisorer: Sofia Elovsson, Alma Svensson.

Gävleborgs läns kvinnodistrikt: V. U. i Söderhamn-Ljusne: Inez Vikström, ordf., Hanna Möller, sekr., bå-

Varje avlöningsdag
en insättning på
sparbanksboken.

Post-
sparbanken

Banken som alla nå.

da i Söderhamn, och Anna Hellgren, Ljusne, kassör. Distriktsstyrelsen Anna Åberg, Sandviken, Malin Benett, Hudiksvall, Elin Iversen, Näsviken och fr. Karin Hedlund, Ockelbo. Revisorer: Emma Frisk, Vallvik, Hildur Segerdahl, Ljusne och Hulda Berglund, Söderhamn.

Ytterligare nya kvinnoklubbar ha bildats i Boden, Norrbotten, Söderköping, Östergötland och Jämtland.

En olycklig förväxling

av bilder hade skett i Morgonbris' juni-nummer. En fotografi av Malmö östra socialdemokratiska kvinnoklubbs styrelse framför klubbens nyinvidga fana, till vilken en av fackföreningarna i Malmö skänkt duken, angavs höra hemma i en av Göteborgsklubbarna, där även en faninvingning ägt rum.

Skogens ättika

välsmakande bords-
och inläggningsättika

i svenska hem

SKOGENS KOLAKTIEBOLAG, BOLLNÄS.

B L I V M E D L E M

av Sveriges socialdemokratiska kvinnoförbund!

På omkring 275 platser i landet har förbundet avdelningar.

Närmare upplysningar för vinnande av medlemskap erhålles å förbundets expedition, Upplandsgatan 1, 3 tr., Stockholm. Tel. 188 86.

Ordf. fru Signe Vessman besvarar skriftliga förfrågningar.

KLUBBARNAS MÅNADSMÖTEN

STOCKHOLM:

KVINNODISTRIKTET: Ordf. och korresp. fru Agda Östlund, Dalagatan 59. Tel. 38 44 62. Kassör: Valborg Ljungkvist, Karlbergsvägen 73.

ALLMÄNNA SOCIALDEMOKRATISKA: Första torsdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Västmannagatan 1, 1 tr. Ordf. fröken Greta Agerby, Vanadisvägen 22 B. Tel. 813 35.

SÖDRA: 2:dra torsdagen kl. 8 e. m. Lokal: Kocksgatan 24, sal C, i. p. g. n. b. Ordf. fru Gulli Bergman, Upplandsgatan 47, Stockholm. Tel. V. 2104.

KUNGS HOLMEN: 2:dra fredagen kl. 7.30 e. m. Ordf. fru Vilma Iskull, Lindhagensgatan 60. Tel. Kh. 6790.

VASASTADEN: 1:sta onsdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: församlingssalen Västmannagatan 63. Ordf. fru Hanna Lundin, Stora Ängby. Tel. Bromma kyrka 105.

S:T GÖRAN: 2:dra onsdagen kl. 7.30 e. m. Ordf. fru Jenny Larson, Arbetaregatan 21. Tel. Kungsh. 9789.

SÖDRA FÖRSTÄDERNA: 3:dje onsdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Liljeholmens församlingshus. Ordf. fru Sigrid Lundin, Gröndal. Tel. Gröndal 166 före kl. 11 f. m.

ENSKEDE: 1:sta måndagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Folkets Hus, Källvägen. Ordf. fru Anna Larsson, Mittelvägen 8, Enskede. Tel. 183.

HEMBITRÄDESFÖRENINGEN: 1:sta torsdagen (utom juni, juli och augusti). Lokal: Studiehjemmet, Bryggaregatan 12 b.

STOCKHOLMS LÄN:

KVINNODISTRIKTET: Adr.: Ordf. Sara Andersson, Igelboda, Saltsjö-Duvnäs. Tel. Ektorp 18. Kassör fru Gerda Bergstrand, Bromsten. Tel. Bromsten 146.

BROMSTEN: Första tisdagen kl. 7.30 e. m. i Municipalhuset. Ordf. Gerda Bergstrand, Bromsten. Tel. Bromsten 146.

DANDERYD: Första eller andra onsdagen. Lokal: Kyrkskolan. Ordf. fru Hilda Pettersson, Morkullan 14, Danderyd, kassör fru Ida Kvarnström, Klingsta.

DJURSHOLM: 2:dra onsdagen kl. 8 e. m. Lokal: Föreningshuset. Ordf. fru Elsa Pettersson, Djursh. II. Tel. Dj. 1259. Tel. Dj. 1259.

DUVBO: 2:dra torsdagen kl. 7.30 e. m. Handelsföreningens lokal.

HÄSSELBY: 2:dra onsdagen kl. 8 e. m. Lokal: Folkets Hus B-sal.

LIDINGÖ: 3:dje måndagen kl. 8 e. m. Lokal: Torsvik och Skärsätra omväxlande. Ordf. fru Anna Johansson, adr.: Sirius 3, 2 tr. Torsvik, Lidingö I. Tel. 667.

NACKA: 1:sta onsdagen kl. 7.30 e. m. Ordf. fru Annie Wallentheim, Skuru, Ektorp. Tel. Skuru 359.

NYNÄSHAMN: 2:dra måndagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Folkets Hus A-sal. Ordf. fru Elsa Eriksson, Centralgatan 68. Tel. 292.

SOLNA: 1:sta tisdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Huvudsta och Hagalunds Folkets Hus omväxlande. Ordf. fru Sigrid Svärd, Ulriksdal. Tel. Råstahem 48.

SPÅNGA: 1:sta torsdagen kl. 8 e. m. Lokal: Folkets Hus. Ordf. fru Alma Herlin, Solhem, Spånga. Tel. 492.

SUNDBYBERG: 2:dra måndagen kl. 8 e. m. Lokal: Nya Folkets Hus C-sal. Ordf. fru Tora Zetterström, Sturegat. 26 B. Tel. 933.

SÖDERTÄLJE: 3:dje tisdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Folkets Hus. Ordf. fru Anna Ericsson, Folkets Hus. Tel. 237.

TUREBERG: 2:dra måndagen kl. 8 e. m. Lokal: Turebergs biograflokal. Ordf. fru Anna Ahlzen, Tureberg. Tel. 327.

VÄSBY: 2:dra tisdagen kl. 8 e. m. Lokal: Folkets Hus. Ordf. fru Hulda Pettersson, Box 39, Uppl. Väsby. Tel. 217.

ESKILSTUNA: 1:sta onsdagen kl. 7 e. m. Lokal: Folkets Hus lilla sal.

GÖTEBORG:

SOC.-DEM. KVINNOKLUBB: 2:dra Tisdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: ABF:s studiehjem, Pusterviksgatan 15.

LUNDBY: 2:dra måndagen kl. 7.30 e. m. i Samarbetets lokal, Brämaregården.

MAJORNA: 2:dra måndagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Bangatan 24.

ÖSTRA: 3:dje tisdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Riddaregatan 4.

MALMÖ:

SOC.-DEM. KVINNOKLUBB: 1:sta torsdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Folkets Hus, sal. 7. Ordf. och korresp. sekr. fru Mathilda Mårtensson, Jörgen Ankersgatan 8, Malmö.

ÖSTRA: 2:dra tisdagen kl. 7.30 e. m. å Stjärnans sällskapslokaler, Porslinsgatan 1. Ordf. och korresp. sekr. fru Mathilda Petterson, Fredsgatan 11. Tel. 106 40.

NORRÖPING: 2:dra måndagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Folkets Hus C-sal. Ordf. Elsa Johansson, Komministervägen 14. Tel. Ö. Eneby 88.

MJÖLBY: 3:dje måndagen kl. 8 e. m. Lokal: Folkets Hus. Ordf. Hanna Nygren, Box 31, Mjölby.

SUNNERSTA: 1:sta måndagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Sunnersta skola. Ordf. Ida Lindholm, Box 547, Uppsala.

LÄS OM

Maria Svenssons samhälle!

En stimulerande skrift av
SIGRID GILLNER

Moffagen med varma lovord
Socialdemokratiska

Kvinnoförbundets förlag
Rekv. i tid fr. förbundsexpeditionen
25 öre

IRRFÄRDER av Marianne Pollak

LÄS OM

IRRFÄRDER BLAD UR EN UNG FLICKAS DAGBOK

OM HENNES VÄG TILL
SOCIALISMEN

Utkommer i dagarna

Rekvirera fr. förbundsexpeditionen
50 öre

EN HÄRLIG NYPONSOPPA

kokas på 10 minuter med

»Novums nyponmust«

Ren naturvara. Bestårenbart av nyponskal

FABRIKS A-B NOVUM

Heleneborgsgatan 38. Stockholm Sö.

Insänd denna kupong och bifoga 30 öre till exp. och emballagekostnader så erhåller Ni ett provpaket Novums nyponmust gratis.

Namn:

Adress:

Malmöhus Läns Hemslöjdsförening

MALMÖ

Gust. Adolf Torg 45

HÄLSINGBORG

N. Storgatan 15

LUND

Klostergatan 1

Utställning och försäljning.

Första villkoret för effektiv ansiktsvård är

att hålla hyn ren

Ni när storartat resultat med

Landéns lavendeltinktur

som omedelbart löser ovidkommande partiklar från hyn och gör den klar och smidig. Flaskans gammalmodiga form och etiketten garanterar att innehållet är det välkända medlet.

Erhålles överallt till 2:—, 4:— och 8 kr.

S:t Görans Begravningsbyrå

Jenny Larsson

Fleminggatan 60

Tel. K. 4724.

*

Ombesörjer allt vid dödsfall

Eldbegängelser

Balsameringar

En utmärkt god kaffebländning till ett billigt pris är H. A. B. Delphins

»Gott Kaffe«

Försök det och Ni blir Nöjd. 3 kg. levereras fraktfritt.

H. A. B. DELPHIN, STOCKHOLM I

Sänd mot postförskott kg. av Eder rostade kaffebländning »Gott Kaffe« å kr. 3:40 pr kg.

Namn:

Titel:

Adress: M.

Ombud för Hermes omtyckta kaffe antagas.

KAFFE A.-B. HERMES
Liljeholmsvägen 4, Stockholm 9

Tel. Liljeholmen 45 och 2

Åberopa denna tidning.

Docent Karl Häupl,

den internationellt uppskattade skandinaviske forskaren, avslutade ett föredrag inför Köpenhamns Tandläkarsällskap med följande ord:

»Så mycket kunna vi fastslå, att vi i tandpastan SI-KO fått ett tandvårdspreparat, som tar hänsyn till våra teoretiska kunskaper om tandbeläggningens uppkomst och till de betingelser, under vilka de två sjukdomarna karies (tandröta) och paradentit (alveolarpyorré) uppstå. Jag vill därför med stöd av dessa teoretiska synpunkter uttala, att Ni bör göra Edra patienter uppmärksamma på SI-KO och rekommendera dess användning. Mina praktiska erfarenheter av SI-KO äro också mycket tillfredsställande.«

SI-KO

den oskadliga tandpastan
Svensk produkt

Kvinnans gissel —

obegränsad barnökning

Barnbegränsning eller fosterfördrivning är titeln på en broschyr av Karin Adamsson, som behandlar motsättningen mellan sexuallivets och lagstiftarnas lagar. Litteratursats MB erhålles gratis mot insändande av 45 öre till vår sjukvårds- och skyddsmedelsaffär.

NILS ADAMSSON

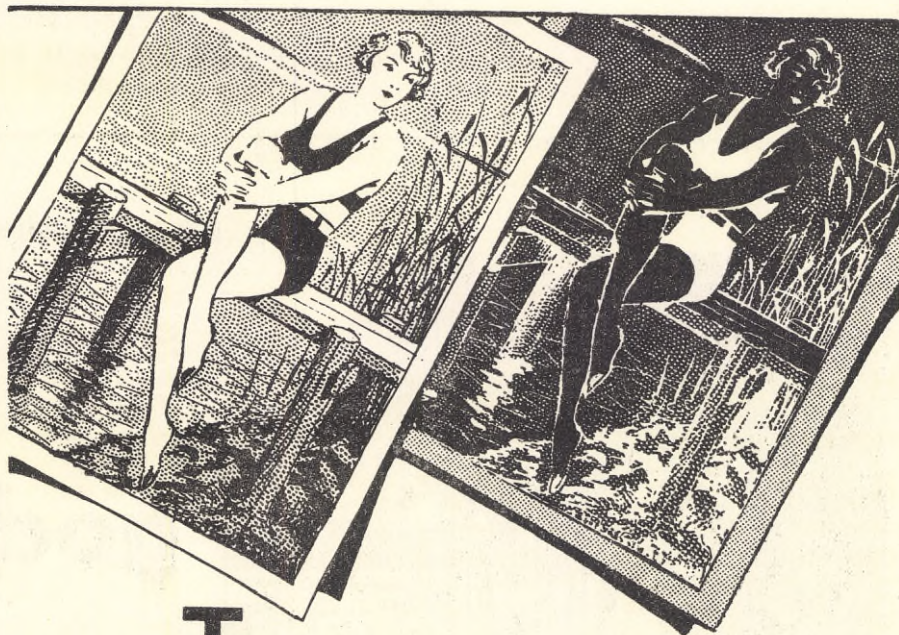
JAKOBSGATAN 22 - STOCKHOLM

Trött?

vid minsta ansträngning?
Försök då den stärkande och av läkare rekommenderade järnmedicinen

Fås å alla apotek

IDOZAN.B.

Tag bilder under semestern

— men ladda Er Kodak med Verichrome-film. Den är känsligare och utjämnar exponeringsfel bättre än vanlig film. Är kameran billig och ljuset svagt eller ställer Ni tiden och bländaren fel — Ni har en chans med

Finns hos de flesta
FOTO-
HANDLARE

Verichrome

— den nya KODAK-filmen

Begär vackra bilder —
begär VELOX-kopior

HASSELBLADS FOTOGRAFISKA A.-B.
GÖTEBORG — STOCKHOLM — MALMÖ
Ensam engrosförsäljare för Sverige av Kodakartiklar

Ny utbildningskurs i sjukgymnastik

Massage, Zanderymnastik, Ljusbehandling, Elektricitet, Diatermie, Hörfrekvens-, Paraffin- och Badbehandling m. m. börjar den 20 sept. 1932. Grundlig och billig utbildning med största utsikt till lönande anställning. Största o. bäst inredda institut i Skandinavien. Begär prospekt.

Malmö Zanderinstitut, Avd. 9. Södergat. 28

SOCIAL-DEMOKRATEN
SOCIAL-DEMOKRATEN
SOCIAL-DEMOKRATEN

Det är ofta kvinnan som avgör
frågan om vilken tidning som skall hållas i hemmet.
Den intelligenta och vakna husmodern väljer givetvis

Social-Demokraten

som i alla avseenden fyller anspråken på en
MODERN DAGLIG TIDNING

**goda
middagar**

Sveavägen 68

**konsum—
restaurant**